KARYS

RUGPIŪTIS
Nr. 7 1954

...Ir nuo antrojo smūgio lietuvio ranka
Jisai krito nuo arklio staiga...

Jurgio Juodžio piešinys

Lietuvių Auditorija

3133 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

Tel.: VIctory 2-6172

KETURIOS SALĖS

Išnuomojamos vestuvėms ir pobūviams su maistu ar be maisto. Susirinkimams ir konferencijoms salės veltui

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas devidendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis.

Mūsų turtas yra virš dvylikos milijonų dolerių—$12,500,000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

Visko Užtektinai—Tuojau Pristatom

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

Roosevelt Furniture Co., Inc.

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30

Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj

STANDARD FEDERAL

turtas virš $41,000,000.00

Atsargos Fondas virš .... $ 3,250,000.00

STANDARD FEDERAL yra Federal Savings and Loan Insurance Corp. ir Federal Home Loan Bank System narys

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.

Ketvirtadien. nuo 9 val. ryto iki 8 v. v.

Trečiadieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

KU biblioteka

093 00523480 8

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 7 (1301) RUGPIŪTIS — AUGUST 1954

SAVANORIŲ KRAUJAS ĮPAREIGOJA

PRANYS ALŠĖNAS

Ilgai buvusios pavergtos Lietuvos laisvė 1918—1920 m. buvo išpirkta nepaprastai brangia kaina. Buvo išpirkta ne pinigais, brangenybėmis ar kitomis žemiškomis vertybėmis, bet narsiųjų savanorių, karių ir partizanų krauju, jų gyvybėmis.

Neilgai — vos dvidešimtį — teko naudotis laisve. Ji vėl žiauraus priešo išplėšiama, tačiau ir šiandien, būdami išblaškyti po pasaulį, juntame Nepriklausomybės laikotarpy įgytą brangų turtą — Tėvynės meilę.

Neleiskime išblėsti Gimtosios Žemės meilės kibirkštėlei! Nuolat ją gaivinkime, kurstykime, ir žiūrėkime, kad neužneštų jos svetimų kraštų dulkės, nors ir kaip žavingos jos būtų — dolerių ar aukso pavidalu.

Tėvynės meilė — tai akstinas gimtosios žemės vadavimo kovai. "Vien tik savo jėgomis mes Lietuvos neišlaisvinsime, betgi ir be mūsų prisidėjimo jos niekas neišlaisvins." Šitie prel. M. Krupavičiaus žodžiai giliai įsidėtini į širdis.

Ar daug reikia pastangų, kad būtumėm veiklūs Tėvynės laisvinimo darbe? Atsakymas trumpas: nedaug!! Reikia tik nuolat atsiminti, kad esi lietuvių gimęs, neužmiršti lietuviškos knygos, lietuviško laikraščio, iš kur, anot Dr. V. Kudirkos, gali sužinoti kur lietuvis verkia, kur juokiasi, kur jis linksmas ir laimingas, kur prislėgtas ir nuliūdęs, kad galėtumėm su pagalba atskubėti.

Buv. Lietuvos kariuomenės narių šeima plačiame pasaulyje yra gausi. Tad reikia mums tik vieningumo, stipraus dvasinio susicementavimo, ir tada galėsime daugiau atsiekti, daugiau nuveikti Tėvynės vadavimo darbe.

Nuolatiniam Lietuvos karių tarpusavio ryšiui palaikyti, nežiūrint kur jie begyventų, Jungtinėse Amerikos Valstybėse ryžtingų Lietuvos kariuomenės tradicijų palaikytojų būrelio yra leidžiamas "Karys". Šio žurnalo kelias nėra rožėmis klotas ir baltu smėliu barstytas. Todėl mūsų pareiga žurnalą prenumeruoti, jį platinti ir remti. Iš "Kario" juk mes sužinosime, kur mūsų buvę ginklo draugai "verkia, kur juokiasi..."

"Karys" nuolat primena mūsų protėvių žemę — Lietuvą, mums atkuria jos narsią praeitį, neleidžia išblėsti Nepriklausomybės kovų atminimui, karių ir partizanų kraujo ir gyvybių aukoms. "Karyje," tarytum vaizdingoje filmoje, galime įžvelgti į Nepriklausomos Lietuvos tauriąsias tradicijas, jos pasiektus laimėjimus ir, pagaliau, vėl ją ištikusią tragediją...

Per "Kario" puslapius galėsime įžvelgti, atkurti vaizduotėje Karo Muziejaus sodelio iškilmes. Iškils štai reginys, kai Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyviai — invalidai kasdien pakeldavo ir nuleisdavo vėliavą prie Nežinomojo Kareivio kapo ir prieš mūsų akis sužibės iš šviesų kryžius ir iškils parašas: "Per amžius budėję, laisvę laimėjom, per aukas ir pasišventimą"...

Šie mieli prisiminimai, širdį tverią vaizdai, nuolat vers būti pasiruošusiais kiek galint ir kaip ga-

lint padėti vargstančiai Tėvynei ir savo tautiečiui broliui ar seseriai, o, laikui atėjus, skubėti į jos gynėjų eiles su ginklu rankoje.

Yra tikra, jog, ypač naujieji ateiviai - tremtiniai, Lietuvai esame daug, o labai daug skolingi. Esame jai skolingi už dvidešimtmetį laisvo ir ramaus gyvenimo, už mokslą, savarankiškumo pajautimą, patriotizmo ir ryžtingumo širdyse suliepsnojimą etc. Karo Muziejaus sodelio aukure buvo iškalti šie žodžiai: "Redde quod debes" — atiduok, ką privalai. Mūsų lietuviška prigimtis ir savanorių, karių ir partizanų pralietas kraujas mus tai įpareigoja...

A. a. plk. Pranas Kaunas

GARBINGIEJI VYRAI

GEN. VINCAS GRIGALIŪNAS-GLOVACKIS

Dideliu liūdesiu perskaičiau apie mirtį didelių Tautos sūnų ir mano bičiulių pulkininkų: Bobelio, Kauno ir Petraičio. Su plk. Bobeliu nors teko ir labai draugiškai bendrauti, bet tik tarnybiniais reikalais. Su plk. Kaunu ir plk. Petraičiu buvome ne tik valdiniai, bet gal daugiau ir arčiau negu broliai. Todėl ir noriu apie juos nors trumpai parašyti iš savo atsiminimų.

PIRMŲJŲ LIETUVIŠKŲ PUSKARININKIŲ TĖVAS

1919 m. sausio mėn. naktis skaidri, žvaigždėta. Šypsosi mėnulis iš nemiegančiųjų, taigi kartu ir iš manęs. Savo kambaryje atlieku raštinės darbą, nes dienos metu taip esu užimtas organizaciniais 2 pėst. pulko darbais, kad prie raštų prieiti jokiu būdu negaliu.

Girdžiu, kaip daugelis rogių privažiavo prie kareivinių vartų. Taip pat girdėti daug balsų.

— Gal vokiečių spartakininkai ruošiasi mus pulti? — pagalvojau, nes beveik kasdien buvo laukiamas jų puolimas mus nuginkluoti ir išvaikyti.

Šokstu pasižiūrėti. Pamatau roges. Žirgai papuošti rūtomis ir kaspinais. Jaunų vyrų apie 40. Jiems vadovauja karininkas Pranas Kaunas. Niekas mums nepranešė apie sintautiečių atvykimą, taigi ir nebuvo pasiruošta juos priimti. Teko pirmajai nakčiai juos apnakvydinti nekūrentame be langų pastate.

Iš ryto susipažinau su karininku Pranu Kaunu. Malonus, rimtas, apsišvietęs karininkas, kalbąs gražia literatūrine lietuvių kalba. Sužinojęs, kad jis dar rusų kariuomenėje tarnavo puskarininkių mokyklose, apsidžiaugiau. Mums kaip tik reikėjo tokių specijalistų. Tuoj paskyriau jį puskarininkių mokyklos viršininku ir jis uoliai ėmėsi darbo. Toliau apie jo darbą šioj mokykloj nerašysiu, nes po jo mirties "Karyje" buvo įdėti jo atsiminimai, kuriuose jis trumpai minimą mokyklą apibūdino.

Be puskarininkių ruošimo, plk. Kaunas gaudavo nemaža ir kitokių darbų. Kaune, Valstybės Teatre, vykstant antrajai Lietuvos konferencijai, jis mano vietoje buvo nusiųstas į konferenciją ją pasveikinti ir pareikšti jai mūsų ištikimybę ir pasižadėjimą ginti ją, jeigu kas kėsintųsi ją pulti. O tuo laiku Kaune buvo pilna Lietuvos priešų ir visko buvo galima laukti iš jų.

Plk. Kaunas buvo pasiųstas į Kauną ne vienas, bet su puskarininkių mokykla ir pulko pirmąja kuopa. Tos dienos konferencijos prezidijume pirmininku buvo Aleksandras Žilinskis, vėliau buvęs teisingumo ministeriu, ir vicepirmininku karininkas Stasys Zaskevičius, vėliau buvęs krašto apsaugos viceministeris. Prano Kauno kalba padarė gero įspūdžio konferencijos dalyviams ir buvo karštai sveikinamas. Pirmininkas ir vicepirmininkas, beveik visų konferencijos dalyvių lydimi, išėjo iš Valstybės Teatro rūmų. Lauke prieš rūmus buvo išrikiuotos pulko 1 kuopa ir puskarininkių mokykla. Prezidiumas konferencijos vardu kariams už sveikinimus karštai, net ugningai padėkojo. Vėliau iš krašto apsaugos ministerio karininko Velykio gavau barti, kodėl atidžiai nepracenzūravau karininko Kauno kalbos turinio.

Artėjo pirmoji Vasario 16 d. šventė. Reikėjo viską paruošti kuo iškilmingiausiai. Aišku, vyriausiu paruošėju buvo karininkas Pranas. Jam padėti liko paskirti pulko komendantas Raulas Statkevičius, chorvedis Antanas Vaičiūnas, kapelmeisteris Gužas ir kapelionas kun. Juozas Ramanauskas. Karininkui Kaunui teko ir atsakyti į A. Panemunės visuomenės sveikinimą, organizuotai atėjusios į pulką.

Karininkas Kaunas buvo vienas vyriausiųjų, jeigu tik ne pats vyriausias, sumanytojas, organizatorius ir

NE KARTĄ PAKRITAI, LIETUVI

FAUSTAS KIRŠA

Ne kartą parkritai, lietuvi,
Sunki našta audrų kely
Suraškė ašaras ir kraują,
Bet tu kentėt ir mirt gali.

Viršum galvų ereliai skraidė,
Mirtis klajojo vieškeliais, —
Tu ant kapų gėlėm raudojai,
Giedojai giesmes ir meldeis.

Keliai ereliams susimaišė,
Suskilo uolos nuo audrų,
Bet niekas meilės nenumaldė
Nei aukso klodais, nei varu.

Dėl to, lietuvi, žodis žodin,
Kaip aukso knygos išmintis,
Ir amžius saulėm nusijosi,
Ir šmėklom krikštysi naktis.

Praeisim mes — jau daug praėjo, —
Užgeso degę žiburiai,—
Bet liks apaštalų stebuklai,
Liks kartos, liks tėvų keliai.

vykdytojas mane vaduojant iš naminio arešto, Karo ligoninėje 1919 m. kovo ir balandžio mėn. mane laikant. Šis 1919 m. gegužės mėn. pradžioje be triukšmo ir aukų padarytas sukilimas privertė p. Valstybės Prezidentą mane išlaisvinti ir grąžinti į pulką.

1919 m. gegužės mėn. beveik gale 2 pėst. pulkui išvykstant į frontą prieš bolševikus, karininkas Pranas buvo paliktas baigti puskarininkių mokyklos laidą. Vėliau mokykla perėjo 2 atsargos batalijono žinion, taigi kartu ir karininkas Kaunas.

GYDYTOJAS IR KUNIGAS VADOVAUJA KAUTYNĖSE

1919 m. spalio ir lapkričio mėn. algirdėnų pulkas stovi prieš bermontininkus ir saugo Radviliškio barą. Savanoriai kariai, girdėdami savo tautiečių nusiskundimus, kaip bermontininkai savivaliauja ir gyventojus skriaudžia, nerimo ir griežė dantimis. Žinojo tai ir fronto vadas gen. Ladyga. Pranešta į Kauną ir laukta leidimo pulti. Puolimui pradėta ruoštis.

Nesulaukus iš Kauno (vyriausybės) leidimo pulti, vieną dieną pas gen. Ladygą susirinkome visi prieš bermontininkus stovinčių dalių vadai ir nutarėme pulti be Kauno žinios. Buvo išleistas bendras operatyvinis įsakymas ir nustatytas puolimo laikas. Puolimas pradėtas. Atsirado sužeistųjų.

Paskambinau į Šeduvą, kur turėjo būti paruoštas pulko perrišimo punktas. Liepiau pakviesti prie telefono gydytoją Petraitį. Nustebau išgirdęs, kad kautynėms prasidėjus, gydytojas Petraitis paėmė šautuvą ir išėjo kautynių laukan.

Tuomet telefonininkui sakau, pakviesk kapelioną kun. Šaulinskį.

— Kapelionas apsiginklavęs irgi išėjo drauge su gydytoju Petraičiu, — telefonininkas pareiškė man.

— Pakviesk, kas liko gydytojo vietoje, — įsakau. Prie telefono atėjo feldčeris ir pareiškė, kad jau viskas paruošta. Nusiraminau. Per visas kautynes, ištikrųjų, perrišimo punktas kuo puikiausiai veikė.

Kautynės buvo laimėtos. Gydytojas Petraitis ir kapelionas kun. Šaulinskis narsumu neužsileido karininkams ir kitiems kovų dalyviams. Jiedu ėjo karininkų pareigas ten, kur trūko jų. Jie savo dalyvavimu palaikė puolančiųjų karių dvasią ir kėlė jų nuotaiką. Tose kovose žuvo karininkai Oželis ir Urbakonis. Už narsumą Radviliškio kautynėse gydytojas Petraitis ir kun. Šaulinskis buvo apdovanoti Vyčio kryžiais.

Sanitarinė ir dvasinė vyriausybės, sužinojusios apie šių asmenų žygdarbius ir savo tiesioginių pareigų nepaisymą, norėjo gana griežtai juodu nubausti. Man ir pulko karininkams užsistojus, buvo nubausti švelniau. Gydytojas Petraitis iškeltas iš pulko, o kun. Šaulinskis paleistas iš kariuomenės. Bijota, kad vienas iš gydytojo, o kitas iš kunigo nepasidarytų rikiuotės karininkais.

AMERIKOS LIETUVIŲ LEGIONAS

Amerikos lietuvių legionieriai New Yorke

PETRAS JURGĖLA

Lietuvos vėliava svetimuose kraštuose tapo tikra šventenybė. Lietuviams miela ir kitataučiams gražu, kai šią retenybę neša kuri lietuviška draugija ar lietuvaitės su tautiniais rūbais. Tačiau šios vėliavos reikšmė žymiai išauga, kai viešose iškilmėse svetur ją neša uniformuoti lietuviai — karų veteranai. Tuomet šis vaizdas mena, jog

už šią vėliavą ir jos idealą — laisvę yra žuvę šimtai tūkstančių lietuvių — ir šiandie žūsta!

JAV-se ši užuomina būna ryškiausia gegužės 30 d., atmenant ir pagerbiant žuvusius karius. Amerikoje gyvena apie 1 mil. lietuvių. Bet lietuvišką trispalvę greta Amerikos vėliavos tą dieną pademonstruoja Niujorke — Amerikos Lietuvių Legiono 1-is Dariaus - Girėno postas ir, rodos, tik Worcester, Mass. — **Lietuviai Karo Veteranai**, tarnavę JAV kariuomenėj. Seniau Niujorke savo vėliavas lydėdavo 50—70 legioninkų su Angelų Karalienės par. jaunuolių orkestru priekyje — ilga, graži, marga vora. Iškėlus kun. J. Laurinaitį (JAV karo veteraną), ir orkestras dingo. Tai rodo vieno asmens galią. Užtat čia atsirado keli šimtai buv. Lietuvos karių, šaulių ir kitų vyrų, su ginklu rankoje kovojusių dėl Tėvynės laisvės. Tuo tarpu lietuvišką trispalvę pernai ir šiemet gegužės 30 d. Niujorke lydėjo 7 vyrai!

XX a. pradžioje ateiviai iš Lietuvos, niekad kariuomenėj netarnavę, Amerikoj steigė **Lietuvos kareivių** draugijas. Kun. Žebrys, niekad ginklo nevartojęs, sukūrė pirmąsias lietuviškas komandas (XIX a. pabaigoje). Mažas būdamas, gėrėjausi uniformuota ir gretomis žygiuojančia šv. Mykolo Arkangelo D-ja (Elizabeth, N. J.), kurios p-ku mano tėvas buvo. Tokios **kariškos nuotaikos tarp JAV lietuvių - civilių reiškėsi anuomet** — prieš I Didįjį karą. Dabar Amerikoje yra keliasdešimt tūkstančių lietuvių buv. karių, kuriuos skirtinga (dėl gimimo vietos) pasaulėžiūra nuvedė į įvairias ar net svetimas organiz. Bet Lietuvos partizanai, be abejo, labai trokšta išgirsti kokį nors **buvusių Lietuvos karių fronto** dundesį laisvuose kraštuose.

Tuo tarpu neduok, Dieve, jiems sužinoti, kiek skaitytojų senasis KARYS šiandien turi...

1952 m. L. kariuomenės šventės išvakarėse Niujorke prie vakarienės stalo susėdusiems buv. Lietuvos kariams gen. P. Plechavičius tarp kitko pasakė:

"Jau vien šitoks jūsų susitikimas nors retkarčiais ir draugiški pokalbiai yra didelis dalykas".

Tokį pareiškimą išgirst iš šio generolo - kovotojo buvo staigmena. Antra vertus, jis pasakė teisybę, remdamasis patyrimu iš gyvenimo svetur, kur sunku lietuviams dirbti, organizuotis ir rūpintis kilniais dalykais. Bet istorinius žygius narsioji Lietuvos vyrija sėkmingai įvykdydavo, kai apsijungdavo į gerai organizuotus vienetus, ir todėl pasiekdavo tikslą.

1930. II. 16 Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, šaulys ir Klaipėdos išlaisvinimo kovų dalyvis

Kostas Jurgėla įsteigė Amerikos Lietuvių Legioną

ir jo 1-jį postą Niujorke. 2-jį postą Bostone buvo įsteigę JAV ats. leitenantas A. Šalna, J. Romanas, F. Bagočius ir k. 3-jį postą Čikagoje — J. Mickeliūnas, V. Rėkus ir aš. Išdygo postai ir kituose miestuose. Tačiau eilė postų nusprendė įsijungti į Amerikos Legioną. Lietuviškam Legione kurį laiką veikė 9 postai, iš kurių išliko tik 3: Niujorke, New Britain ir Hartford, Conn. Matyt, kitus lietuvius buv. JAV karius lietuviškoji ALL idėja nežavėjo, nors tarp jų yra daug gerų, veiklių ir lietuviškiems reikalams dosnių lietuvių. Anuomet buvo pasigendama Lietuvos karo vyrų, kuriuos tikrai žavėtų ALL idealai, uždaviniai, ir lietuviškos tradicijos.

Vos atvykę į JAV, Lietuvos karo vyrai įsteigė Lietuvių Sąjungą "Ramovę", kuri greit išaugo. Atgimė Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių S-ga ir LK Birutės D-ja. Iš Europos persikėlė Lietuvių Tremtinių Karo Invalidų S-ga. Dabar nenori atsilikti ir šauliai. Visos šios or-jos skelbia kilnias idėjas ir vienybės reikalą. Dabar šimtai naujųjų ateivių, buv. JAV karių ar net nusipelniusių Korėjos karo veteranų vardą, žiūri į tokią vyresniųjų savo ginklo brolių "vienybę" ir negali apsispręsti. Kaikuriuos iš jų kankina pagunda steigti dar vieną ar net kelias naujas or-jas. Atseit

mūsų karo vyrija šiandien yra susiskaldžiusi į atskirus sambūrius — taip, kaip ir mūsų visuomenė. Tačiau visuomenė spiečiasi į atskirus sambūrius, sroves ar partijas pagal jų ideologiją. Tai natūralu. Taip pat natūralus reikalas buvo Nepr. Lietuvoje steigti atskiras savanorių kūrėjų, pirmūnų, ats. karininkų ir panašias sąjungas. Šiandie, gyvenant toli nuo Tėvynės, lietuviškoji veikla reikalauja ypatingų pastangų, pasiryžimo ir pasišventimo.

Mus visus skiria tiktai geografinės tolumos, o jungia siekimas vieno idealo — Lietuvos laisvės.

Todėl į vieną idealistinę, veiklią ir galingą or-ją privalo apsijungti visi lietuviai, kurie yra su ginklu rankoje padėję Lietuvos laisvę iškovoti ar ginti. Šiuos ir daug kt. galimumų atskleidžia seniausioji šiuos rūšies or-ja — ALL.

Amerikos Lietuvių Legiono nariais gali būti (be karinio laipsnio skirtumo) visi lietuviai, kurie yra tarnavę JAV ar Lietuvos kariuomenėje, karo laivyne, L. Šaulių S-je M. Lietuvos armijoje (1923) ir šiaip dalyvavę ginkluotoje kovoje su Lietuvos priešais. Nors visi pareigūnai šioje or-je demokratiškai renkami, bet čia "nėra valdybų, pirmininkų, sekretorių" ir pan.

Legione veikia štabai, vadai, adjutantai, ūkvedžiai ir kt., įsakymai, komandos
ir kitos karinės apraiškos bei tradicijos. Be to, yra sueigos vedimo taisyklės, drausmė, pareigūnų titulavimas, saliutavimas, vėliavų ir žuvusiųjų pagerbimo apeigos, mirusiųjų laidojimas su karine pagarba,uniforma ir kt. Legiono žymenys **Vyčio Kryžius** puošia vėliavas ir uniformines kepures. Lapkričio 23 yra Legiono šventė ir diena, kurią naujas narys įrašomas į ALL sąrašus. Tai visa sugyvina Nepr. Lietuvos atsiminimus, atkuria karines nuotaikas, brolišką susiklausymą, kelia lietuvišką entuziazmą organizuotai veikti ir skatina daugiau nusipelnyti nelaimingajai Lietuvai. Viešose iškilmėse ALL postai žygiuoja rikiuoti, o Amerikos, Lietuvos ir Legiono vėliavas lydi sargybiniai. Legionas inkorporuotas 1935 m. ir turi savo statutą.

ALL postuose ir Legiono štabe savo skyrius galėtų sudaryti savanoriai kūrėjai, karininkai, šauliai, jūrininkai, partizanai, Klaipėdos išlaisvinimo dalyviai, karo gydytojai bei gail. seserys ir kt. — rūpintis specialiais savo uždaviniais ir palaikyti savitas tradicijas. Birutininkės gali persiorganizuoti į Legiono moterų talką. Postai gali turėti ir jaunuolių padalinius. Legiono veikimo uždaviniai ir galimumai yra platūs. Tai visa pareina nuo or-jos kūrybinių polėkių, sumanumo, įsipareigojimų ir energijos.

Lietuviškojo ginklo broliai! suglauskime visus atskirus savo sambūrius į vieną organizuotą sąjūdį. Visi apsijunkime po Vyčio Kryžiaus vėliava ir sudarykime pajėgų Amerikos Lietuvių Legioną, kuriame galėsime išlaikyti visų karinių Lietuvos or-jų tradicijas. Tuomet sugebėsime rūpintis ir prieaugliu—**naujosios savanorių kartos** auklėjimu. Ir KARYS, tapęs tokio AL Legiono organu, pradės rašyti plačią mūsų visų garbingų pasireiškimų kroniką. Kiekvienas kovingos dvasios lietuvis patriotas įvykdo nuostabius darbus. O ištisas tokių vyrų l e g i o n a s padaro žygius, kurie įrašomi į karinę istoriją. Panašių žygių iš mūsų laukia Tėvynė Lietuva... Golgotoje!

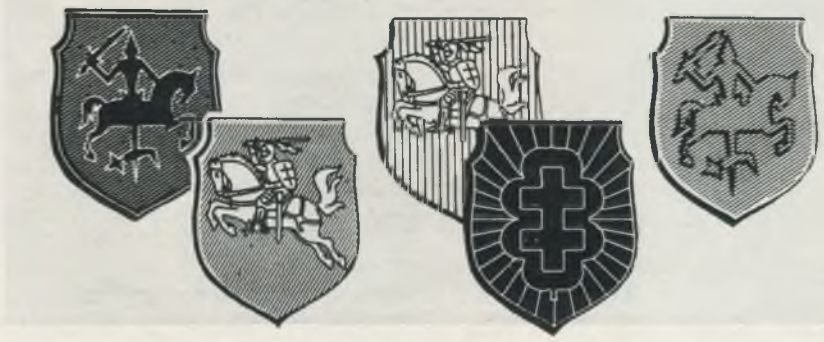

DARIAUS IR GIRĖNO TRAGEDIJĄ PRISIMINUS

PROF. DR. VINCAS KANAUKA

Dariaus ir Girėno žygis — vienas įspūdingiausių, kartu vienas tragiškiausių įvykių Lietuvoj Nepriklausomybės laikais. Jisai mus jaudino nevien savu didingumu ir drąsa. Šis žygis buvo skirtas Lietuvai, Darius ir Girėnas pasiryžo įrašyti Lietuvos vardą į eilę pirmųjų, kurie skina kelią pasaulio pažangai 20-tame amžiuje.

Jau patsai pasiruošimas skristi visus labai jaudino; virpėdami laukėme meto, kada jie pakils. Jaudinomės dėl nepalankaus oro ir kitų kliūčių, kurios galėjo sutrukdyti. Periodinėje spaudoje šis klausimas buvo plačiai ir gyvai svarstomas. Dariaus ir Girėno skridimo problema buvo diskutuojama kiekviename name, kiekvienoj šeimoj. Gal būt daugiausia jaudinosi mokyklų vaikai, vaikų darželiu pradedant, pasakiška fantazija pagražindami senus spėliojimus.

Pagaliau radijo bangomis atėjo žinia, kad išskrido. Sulaikę kvapą ir nepamesdami vilties, laukėme tolimesnių žinių. Skeptikus graužė juodos mintys, kad žygis nepavyks, kad tokiomis sąlygomis negali pavykti. Tokių paprastai niekas nemėgsta, jiems aštriai atsikirsdavo.

Pavakaryj pagaliau atėjo žinia, kad per Airiją ir pietinę Angliją perskrido lėktuvas, kuris pagal išorines žymes turėtų būti Lituanika. Kiek vėliau panaši žinia ateina iš Paryžiaus. Kyla entuziazmas. Skaičiuojama, auštant ar saulei tekant, jie turi nusileisti Kauno aerodrome.

Po pusiaunakčio minių minios žmonių renkasi į earodromą. Visi linksmi, skaičiuoja valandas ir minutes, kada pamatys Lituaniką. Garbės eskadrilė laukia ženklo pakilti, kad juos sutiktų prie Lietuvos sienos.

Bet valandos slenka, o jų nėra. Juodos mintys skverbiasi. Ūpas krinta. Pagaliau prasideda diena, žmonės turi grįžti į darbą. Visi nujaučia, kad kas nors negera atsitiko su lėktuvu, bet dar turi kibirkštėlę vilties, kad gal dar lakūnai išliks gyvi.

Netrukus vokiečiai praneša, kad Lituanika nukrito ir sudužo prie Soldino, vakariniuose Prūsuose, ir kad abu lakūnai žuvę.

Sunku apsakyti tą liūdesį, kurį pergyveno visi, — nuo mažiausio iki seniausio. Nutilo dainos, radijo transliavo tiktai liūdną muziką, žmonės nesijuokė, net nesišypsojo, tik tyliai tarp savęs kalbėjosi. Tai buvo visuotino gėdulo diena.

Vokiečiai perdavė lakūnų kūnus su pagarba, priderančia lakūnams, nugalėjusiems Atlanto vandenyną. Vėliau perdavė ir patį lėktuvą, surankioję jo sudužusias dalis.

NELAIMĖS PRIEŽASTYS

Sunku buvo nustatyti šios nelaimės priežastį. Buvo tik viena žinoma, kad **juos netoli katastrofos vietos užtiko smarki audra su perkūnija ir naktis buvo labai tamsi.** Audra galėjo sugadinti lėktuvą; tokiomis sąlygomis instrumentai galėjo sugesti, ir lakūnai galėjo nustoti orientuotis aukštumoje; matyti žemės dėl tamsos ir audros jie negalėjo. Be to, matyt jie buvo labai išvargę.

Buvo visokių spėliojimų, bet nesant tikrų įrodymų, **tikra neabejotina priežastis, kiek atmenu, nebuvo nustatyta.**

Kaip paprastai, tokiais atvejais kyla visokių įtarimų. Buvo kalbų, kad ši nelaimė — vokiečių darbas: kad vokiečiai juos pašovė, kad jie turi paslaptingus spindulius, kuriais gali sustabdyti lėktuvo motorą. Buvo kalbama apie paslaptingą oro zoną, kurią vokiečiai nutiesė prieš Lenkiją, ir kurią karo atvėju joks lėktuvas negalės perskristi, ir kad Dariaus ir Girėno lėktuvas buvo pirmoji bandomoji auka.

Buvo aišku, kad **šias kalbas kurstė nedraugiškas Lietuvai elementas ir reikėjo padaryti joms galą. Žuvusiųjų kūnai buvo nuodugniai ištirti ir nerasta jokių pašovimo žymių.** Lėktuvas taip pat neturėjo **žymių,** kad būtų buvęs pašautas. Kai dėl paslaptingųjų spindulių, tai matematikas **prof. Žemaitis,** kuris buvo ir oro sporto draugijos pirmininkas, griežtai paneigė tokią mintį, pavadinęs ją fantazijos padaru ir patikindamas, kad nėra tokių spindulių, kuriais galima būtų sustabdyti svetimo lėktuvo motorą. Po keleto metų prasidėjęs karas patvirtino, kad jokių tokių spindulių nebuvo, lėktuvai skraidė kur norėjo.

NELENGVA BUVO UŽBALZAMUOTI

Dariaus ir Girėno palaikai buvo padėti anatomikume Medicinos fak. rūmuose Kaune, Mickevičiaus g-vėj. Anatomijos **profesoriui J. Žilinskui** buvo pavesta kūnus globoti ir užbalzamuoti. Tai buvo nelengvas uždavinys, nes balzamavimą reikia pradėti greit po mirties, o čia jau buvo praėję keletas dienų. Todėl **balzamavimo reikalas buvo komplikuotas ir užsitęsė keletą savaičių.** Kūnai nebuvo rodomi publikai, nors norinčių pamatyti buvo labai daug. Balzamavimo metu tai buvo neįmanoma. Aš pats, kaip topografinės anatomijos dėstytojas tais laikais, galėjau laisvai įeiti į anatomikumą ir juos matyti.

Balzamavimas, nors ir nebuvo lengvas, bet bendrai imant, pavyko neblogai. Užbalzamuoti kūnai atrodė gelsvai—vaškinės spalvos, nebuvo nustoję savo naturalios išvaizdos. **Abiejų veido išraiška buvo tokia, kaip jie atrodė ant fotografijų** ir kiekvienas lengvai galėjo juos atpažinti. Nebuvo matyti jokių didelių sužalojimų ar apibjaurinimų.

Vėliau karstai su balzamuotais kūnais buvo patalpinti į mauzolėjų, kuris buvo specialiai jiems pastatytas gražiausioj Kauno kapinių vietoj, prie Vytauto prospekto. Nors tai buvo puošniausias paminklas visose Kauno kapinėse, bet palyginus su jų atliktu žygiu, jisai atrodė kuklus. Norėjosi matyti ką tai nepaprasta, lygiai kaip ir jų žygis buvo nepaprastas.

Bet kaip toks paminklas jau jiems neturėjo reikšmės. Jie pastatė sau patys nematerialinį paminklą žmonių širdyse, gyvą visų lietuvių sieloj. Jų vardais Lietuvoj buvo vadinamos ištisos vietovės, gatvės, aikštės, mokyklos, organizacijos. Poetai juos garbino savo poezijoj, muzikai kūrė jiems muzikos kūrinius, dailininkai visaip stilizuodami piešė jų paveikslus. Jų paveikslas buvo iškaltas ant Puntuko, didžiausio akmens Lietuvoj prie Anykščių. Šis visų mėgiamas ir gerbiamas Lietuvos gamtos eksponatas tapo paaukotas šių 2-jų didvyrių garbei.

Darius ir Girėnas Nepriklausomoj Lietuvoj buvo pagerbti taip, kaip niekas iki tol nebuvo pagerbtas. Dariaus ir Girėno vardas lai lieka amžinas ir lai skatina viso pasaulio lietuvius kilniems žygiams, dideliems darbams.

Kiekviena meilė yra žmogaus sielos šventybė, bet visų didžiausia šventybė — tėvynės meilė.

2 p. p. karininkai laukc pratimų pertraukos metu 1937 metų vasarą.

JAV ARMIJOS SMULKIŲJŲ DALINIŲ TAKTIKOS BRUOŽAI

M. REKLAITIS

Gyvename atominį amžių. Atominė galia tuo tarpu naudojama išimtinai karo tikslams. Atominiai ir hidrogeniniai ginklai veja vienas antrą. Atrodo, kad pėstininkų taktika turėtų visai pasikeisti, įgauti kitas formas. Šiandien laisvam pasauliui karinės doktrinos toną duoda JAV ginkluotos pajėgos. Į šį kraštą atvyksta daugelio valstybių dideli skaičiai įvairių laipsnių karių įgyti modernųjį karinį pasiruošimą. JAV karinės misijos daug kur talkininkauja ginkluotas pajėgas organizuojant ir jas paruošiant. Tai rodo JAV karo doktrinos moderniąją pažangą.

Tenka manyti, kad ir mums bus naudinga susipažinti bent su JAV armijos taktikos bruožais. Dėl klausimo platumo šiuokart apsiribosime tik skyriaus ir būrio pagrindinių veiksmų — puolimo ir gynimosi apžvalga, drauge paliesime ir tų vienetų organizaciją, ginklavimą bei jų vadų pareigas šios rūšies kautynėse.

Naudotasi pėstininkų taktikos ir technikos vadovėliais (Tactics and Technique of Infantry, Volume I, Volume II), kuriuose panaudoti visi II Pasaulinio karo patyrimai ir naujieji lauko vadovėliai.

ŠAULIŲ SKYRIUS
(Mūsų terminologijoje — kautynių skyrius).

Šaulių skyrius yra mažiausias organizuotas vienetas armijoje. Šaulių skyrių sudaro 9 kovotojai, kiekvienas atlikdamas specifinį darbą. Normaliai šaulių skyrius veikia būrio sudėty pagal būrio vado planą. Šaulių skyriaus pareiga puolime suartėti su priešu ir jį naikinti artimose kautynėse ugnimi, durtuvais ir granatomis. Ginantis šaulių skyrius, kaip būrio dalis, gina dalį būriui skirto baro ugnimi ir artimomis kautynėmis. Be to šaulių skyrius turi įvairius saugos, žvalgymo, patruliavimo bei kitus uždavinius .

Atlikti savo uždaviniams šaulių skyrius aprūpintas ginklais ir apranga, kurią kareiviai neša patys. Šaulių skyrius gali eiti visur, kur tik atskiras karys eiti gali.

ŠAULIŲ SKYRIAUS ORGANIZACIJA IR GINKLAVIMAS.

Šaulių skyrių sudaro: skyriaus vadas, jo padėjėjas, automatinio šautuvo šaulys ir jo padėjėjas ir penki šauliai. Šautuvas yra pagrindinis skyriaus ginklas. Jo lengvas svoris ir veiksmų patogumas daro jį priimtinu visų rūšių pėstininkų kautynėms. Automatinis šautuvas skyriui duoda ginklą, galintį išvystyti ugnį ir, deka jo lengvumo, jo šaulys gali taip pat judėti, kaip ir visi kiti šauliai. Skyriaus vadas, jo padėjėjas ir dar du šauliai turi granatų svaidytojus (granade launcers) šaudyti šautuvų granatomis. Vienas skyriaus šaulys yra snaiperis (įgudęs šaulys). Jis ginkluotas šautuvu su optiniu taikikliu.

Pareigos.

Šaulių skyriaus vadas savo skyrių veda kovon ir yra atsakingas už uždavinio atlikimą. Jis atsako už skyriaus drausmę, gerovę, elgesį, mokymą ir vadovavimą. Jis žiūri, kad jo skyriaus žmonės mokėtų rūpintis savo ginklais, juos tinkamai naudotų, veiksmingai judėtų ir kovotų kaip pavieniui, taip lygiai kaip ir kautynių vieneto dalis.

Šaulių skyriaus vado padėjėjas atlieka skyriaus vado jam pavestas pareigas. Kada nėra skyriaus vado, jis vadovauja šaulių skyriui. Jam gali būti pavesta vadovanoti skyriaus dalinį, prižiūrėti automatinio šautuvo vienetą, veikti kaip stebėtojui ar prižiūrėti šaudmenų tiekimą.

Taikinių žymėjimas.

Paprastai kovos lauke taikiniai neaiškūs. Visi skyriaus žmonės mokomi greitai ir tiksliai žymėti taikinius, nusakant kur taikinys ir kas jį sudaro.

ŠAULIŲ SKYRIAUS PUOLAMIEJI VEIKSMAI.

Sąlyčio sudarymas gali būti dengiamas ir atviras. Priedangą paprastai sudaro prieky esantieji savi vienetai. Tada šaulių skyrius juda motorizuotomis priemonėmis, geležinkeliais arba žygiuoja pėsčias.

Atviras sąlyčio sudarymas bus tada, kada tarp judančio vieneto ir priešo savų dalinių nėra.

Judėdamas pėsčias šaulių skyrius naudoja dviejų eilių koloną (vorele) ir žygiuoja abiem kelio pusėm. Šita artėjimo rikiuotė laiduoja geriausią vadovavimą ir žygio greitį. Jeigu susidūrimas su priešu yra artimas, gali būti vartojama bent kuri išskleista frontu ir į gilumą rikiuotė.

Šaulių skyriaus veiksmai susidūrus su priešu.

Kada šaulių skyrius patenka į priešo ugnį, šauliai tuojaus užima ugnies pozicijas ir atidengia ugnį. Šaulių skyriaus vadas skubiai atlieka žvalgymą, nusprendžia kur automatiniam šautuvui geriausia pozicija ir savo padėjėjui nurodo jį ten vesti. Išnaudojant vietovę ir staigią visų skyriaus priemonių ugnį, sutiktas priešas dažnai bus sunaikintas arba neitralizuotas. Kada ugnies smūgis lokalinio priešo pasipriešinimo neįveiks, šaulių skyriaus vadas organizuoja ugnies viršenybę ir šaulių skyrių veda pirmyn, naudodamas ugnį ir manevrą. Šaulių skyriaus vadas geriausia galės vadovauti būdamas arti skyriaus užpakaly. Kol skyrius priešo apšaudomas lengvaisiais rankiniais ginklais, šaulių skyriaus vadas skyrių gali nukreipti į tokią ugnies poziciją, iš kurios jis priešą gali flankuoti ir sudaryti netikėtumo. Skyriaus vadas, išnaudodamas remiančių ginklų ugnį ir vietovę, skyrių veda į priešo pusę tiek arti, kiek galima. Jeigu vietovė dengta, raižyta, skyrius vedamas vorelės ar saujos (diamond) rikiuotėse. Skyrius ropodamas ir šliaužiodamas slenka į savo ugnies pozicijas. Užėmęs pozicijas, atidengia staigią ir netikėtą ugnį. Šaulių skyriaus vadas ir jo padėjėjas nešaudo, bet laikosi arti skyriaus užpakaly ir rūpinasi išlaikyti ugnies nuolatinumą. Toliau pagal būrio vado planą šaulių skyrius pradeda puolimą (assault).

Atakos metodas.

Šaulių vieneto ataka susideda iš dviejų nuoseklių fazių — judesys iki puolimo pozicijos ir nuo puolimo pozicijos iki puolimo tikslo. Šaulių skyrius dažniausiai atakuoja būrio sudėty, todėl jis juda pirmyn pagal būrio vado nurodymus. Judėsiai iki puolimo pozicijos atliekami greitai. Puolimo pozicijoje šaulių skyrius išsidėsto puolimui. Puldami būrio sudėty skyriai manevrą ir ugnį turi ypatingai gerai išnaudoti, teikdami vieni antriems ugnies paramą.

Ugnies kautynių metu pagrindinė šaulių skyriaus vado pareiga yra laikyti priešą savo skyriaus ugnyje. Jo vieta ten, kur jis geriausiai gali vadovauti, sekti ugnį ir laikyti ryšį su būrio vadu. Jis gali vykti į ugnies liniją, judėti nuo vieno šaulio prie kito, ir jiems duoti nurodymus. Jis pats šaudo tik bėdos atsitikimais, arba kada jis tiki, kad šaudymas yra būtinesnis, negu skyriaus kontrolė. Jis visada budrus vesti skyrių arčiau priešo. Saugo skyrių nuo susigrūdimo arba tokio išsisklaidymo, dėl kurio jis gali netekti vadovavimo galimybės. Stebi skyriaus sparnus ir apie atsiradusius plačius tarpus praneša būrio vadui. Nutilus kautynėms jis tikrina municiją, surenka ją iš užmuštųjų ir sužeistųjų. Jeigu šaulių skyrius tampa atkirstas nuo būrio, jis prisijungia prie kito artimiausio vieneto ir vykdo to vieneto vado įsakymus.

Puolimas.

Galutinė atakos fazė yra puolimas. Puolant sava dengiančioji ugnis sekama taip arti, kiek tai galilma. Ypač reikia išnaudoti remiančių ginklų ugnies smūgį į priešą. Staigi ir stipri šaulių skyriaus ugnis verčia priešą slėptis. Šaudydami skyriaus vyrai taip greitai eina pirmyn, kiek tai vietovė leidžia. Kiekvienas šaulys kas antrą trečią žingsnį paleidžia šūvį. Šaudoma bendra judesio kryptimi į kiekvieną žemės iškilimą, krūmą, medį ar vietą, kur priešas gali slėptis. Visa puolimo ugnis charakterizuojama staigumu ir mase, bet ne tikslumu. Tokios ugnies tikslas yra ne tik sužeisti ar užmušti priešą, bet jį išgąsdyti, demoralizuoti ir tuo priversti jį slėptis savo apkasuose su savo ginklais arba skubiai ir netvarkingai trauktis. Priešui neduodama atsigauti nuo jam suduoto ugnies smūgio. Puolantysis šaulių skyrius nesustoja, pasiekęs priešakinį priešo pozicijos kraštą, bet skverbiasi gilumon, kol pasieks kitą kraštą. Skverbiantis pozicijos gilumos sutikti atkakliai ginami pasipriešinimo lizdai naikinami šautuvų ir granatų ugnimi. Užėmus priešo poziciją, pirmoje eilėje kuo skubiausia pasiruošiama sutikti priešo ataką.

(Bus daugiau)

SAUGOKIS AKMENS Į NUGARĄ

BRONIUS LIOGYS

Praeitame numeryje — "Keliaujame į tolimąją Korėją" — autorius aprašė kaip jis iš Amerikos plaukė iki Japonijos ir Korejos. Šiame numeryje aprašo savo atsiminimus iš Korejos fronto.

REDAKCIJA.

Mūsų pirmosios pareigos Korejoje — saugoti belaisvius. Gaunu 50 belaisvių, 80 šovinių, porą granatų ir patarimą: jei bėgs — šauk. Gerai, kad nė vienas nebandė bėgti... Pagal statistikos duomenis vienam priešo kariui nukauti juk reikia per 20,000 šovinių... Pirma belaisvių greta (ėjo po penkis) nešė vėliavas, antroji kažkokius portretus ir visi kažką dainavo. Nežinau ar prieš mus, ar mums palankias dainas! Korėjietiškai daugumas amerikiečių dar net keiktis nemokėjo. Keisti belaisviai, galbūt, dar keistesni jų saugotojai. Belaisviai linksmai dainuoja, gi saugotojai paniūrę šalia jų žygiuoja.

BELAISVIŲ DARBAS — MĖTYTI AKMENIS Į JŪRĄ

Įdomų darbą jie turėjo atlikti: būdavo sustatomi į dvi eiles maždaug mylios ilgio, parodom pirmajam kaip paimti akmenį, paduoti jį kitam, ir taip iki paskutinysis meta tą akmenį į jūrą. Nors žmonės sako, kad jūros nepripilsi, bet jei tokia minia per dienų dienas svaido akmenis — rezultatai pradėjo jaustis. Kai belaisviai būdavo užsiėmę, mes prižiūrėdavom juos, kad neiškrėstų naujų išdaigų.

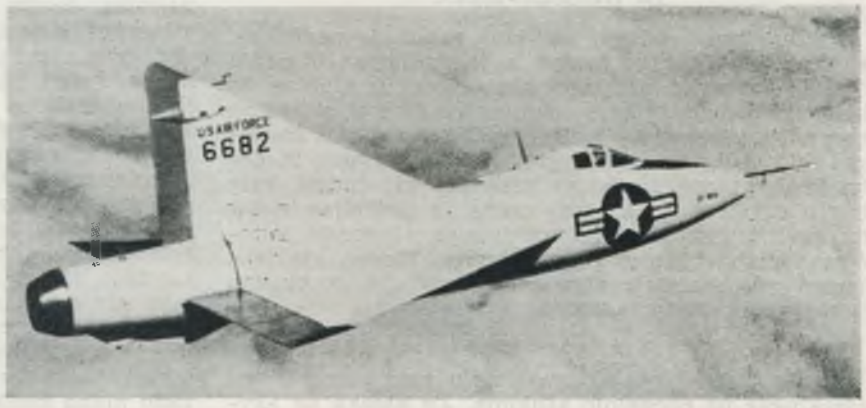

Naujausio tipo amerikiečių karo lėktuvai

Geriausia vieta būdavo stovėti ant kalno prie kulkosvaidžio. Susikurdavom laužą, pasiųsdavom vaiką į gretimą kaimelį nupirkti riešutų, ir kramtydavome iki ateidavo laikas grįžti į barakus. Daug blogiau buvo budėti ant kelio. Viena akim reikėdavo saugotis, kad koks belaisvis akmenį nepaleistų, o kita, kad karininkas nepravažiuotų nepasveikintas. Atvažiuoja karininkas — ranką prie šalmo; ir paskausdavo per dieną, nes kelias, atrodo, visokiausio rango karininkų buvo pamėgtas. Saliutuoji ir kartu susitraukęs lauki akmens nugaron.

Kur naujokas pateks ar ne, bet į tokią vietą — visuomet. Senesnieji kareiviai jau žinojo šią vietą ir pataikydavo, kad naujai atvykęs gautų ten pastovėti. Antrą dieną ir aš ten papuoliau. Jau anksčiau ten stovėjusių įspėtas, dairiausi išeities. Šautuvas vienoje rankoje, o kita amžinai kyla prie šalmo. Ir pabodo ir paskaudo. Pastebėjau, kad būrio viršila, stovėdamas toliau ant kelio, sveikina kiekvieną, kurį tik aš pasveikindavau. Sugalvojau iškrėsti pokštą. Pravažiuoja keletas karininkų — pasveikinu, paskiau pasveikinu keletą eilinių, kurie, juokdamiesi, atsako išdidžiu rankos mostu. Stebiu, ką darys būrio viršila. Šis ramiausiai pasitempia, atiduoda pagarbą, paskiau pasižiūri į mano pusę ir piktai nusispiauna. Taip keletą kartų apgautas, prieina prie manęs ir klausia, kodėl aš sveikinu eilinius. Atsakiau, jog tai buvo mano draugai ir todėl sveikinau. Už pusvalandžio aš jau buvau prie laužo ir patenkintas kramčiau riešutus, kartu stebėdamas kaip mano pakaitalas išsisuks iš tos padėties.

"GENEVA CONVENTION!"

Belaisviai buvo gana ramūs, išskyrus vieną kitą, kuris paleidęs akmenį, tuoj pradingdavo savųjų minioje. Ir pabandyk kurį nors paliesti — tučtuojau "Geneva Convention" šaukdavo. Mat pagal Ženevos susitarimą belaisvius mušti, neduoti maisto ar šiaip kaip nors fiziškai kankinti neleidžiama; vienintelė priemonė, kurią jiems galėjome pritaikyti — rūkalų nutraukimas. Nors jie angliškai kalbėti nemokėjo, bet šiuos žodžius puikiausiai ištardavo ir, atrodo, buvo puikiai informuoti apie jų reikšmę. Mes taip pat. Man atvykus į Koje salą, ramybė tęsėsi dar apie porą savaičių, kol vieną naktį, iš kažkur sugriebę sprogmenų ir pasigaminę bombų, pradėjo mėtyti į sargybinius. Vieną nukovė. Šį kartą prabilo mūsų kulkosvaidžiai.

Generalinis Lietuvos Konsulas New Yorke plk. Jonas Budrys, nuoširdus "Kario" bičiulis, šiemet mini savo 65 metų amžiaus sukaktį.

FRONTO LINIJOJ

Po trijų dienų mes jau buvome fronto linijose. Dar prieš pasiekiant frontą, gavome įvairiausių patarimų, kaip elgtis išgirdus artilerijos sviedinius atkaukiant. Būtent, išgirdai kaukiant ir krisk kaip stovi, paskiau klausk ar savas ar svetimas buvo. Dar nespėjome kaip reikiant pasiekti pirmas linijas ir jau girdime — kažkas atšvilpia. Visi naujokai sukrito. Nors pasiutusiai stipriai traukė prie žemės, bet pamatęs, kad frontą mačiusieji stovi, palikau ir aš, nors ir pusiau sulinkęs. Netoliese buvęs viršila klausia, kodėl aš stoviu. Atsakiau, jog jau mačiau du frontus: rusų - vokiečių ir vokiečių - amerikiečių. Nespėjau net kuprinės pasidėti, kai "savanoriškai" išėjau patruliuoti, nors pagal to meto pulko taktiką naujokai turėdavo išbūti 10 dienų linijose, prieš eidami patrulin. Paskiau krisdavau ant žemės, išgirdęs švilpiant, bet jau buvo per vėlu — buvau "užskaitytas" patyrusiu kariu...

Rytas. Saulė pamažu kyla iš už kalvos. Galėtų būt gražus sekmadienio rytas. Visur tyla ir ramybė. Net paukštelių negirdėti saulę sveikinant. Tačiau jie jos čia nesveikina nė vieną rytą. Didesni "paukščiai" ją pasveikina, ramiam Korėjos kraštui nepriprastu čiulbėjimu. Sudėjuoja žemė, suvirpa kalvos, palinksta bombos pakirstas medis — diena prasideda. Diena, kaip ir visos kitos — ateina kaip švelni, graži mergaitė ir nueina kaip giltinė į amžinąją tamsą, pasiėmusi jaunų palydovų būrį... O ši diena turėtų būti džiaugsmo

Juozas Ginkus, Brooklyn, N. Y. (dešinėje), plačiai žinomas savo lietuviškąja veikla, neseniai atžymėjo 65 metų amžiaus sukaktį. J. Ginkus — vienas iš nuoširdžiųjų "Kario" bičiulių ir rėmėjų. Čia jį matome su gen. P. Plechavičium, Ramovės pirm., Lietuvos kariucmenės šventės minėjime Brooklyne.

diena. Velykos. Kažkur toli ridenami margučiai, dainuojama ir džiaugiamasi. Ridensis ir čia "margučiai," nudažyti tamsia spalva, dainuos atlėkdami "paukščiai" ir nudažys raudonai netoliese krykščiantį upelį ir pravirkdys močiutę . . .

Karo kapelionas laikė pamaldas. Nebuvo grojama vargonais, neskambėjo iškilmingas aleliuja, tik išblyškę lūpos pamažu kartojo maldos žodžius.

NIEKENO ŽEMĖ

Dienomis, palyginti, buvo gana ramu. Vienas kitas priešo artilerijos sviedinys atšvilpia, 10 mūsiškių nušvilpia, slapukas iš kulkosvaidžio paleidžia vieną kitą seriją, atsakom visa kuopa. Tik naktimis būdavo sunkiau. Niekeno žemę sudarė miškelis ir slėnyje triukšmingas upelis. Matomumas — menkas, bunkeriai vienas nuo kito maždaug 30, 40 m. atstumu. Jei pakilęs vėjas naktį dar nuversdavo pašautą medį — atsidarydavo tikras pragaras. Pradės šaudyti iš vieno bunkerio, atsiliepia iš kito, pradeda visas būrys ir pasibaigia viso batalijono šūviais. Kartais šaudydavo ir ištisa divizija. Azijatai mokėdavo tyliai prislinkti. Jau antrą naktį mūsų kuopa turėjo vieną žuvusį — trys kulkos krūtinėje. Gavome karabinus su infra raudonais spinduliais, kurių pagalba buvo galima matyti naktį. Tačiau su baterija ir visais prietaisais buvo gana sunkūs nešti, ir kareiviai jų nemėgo.

Vieną lietingą naktį kiniečiai prakirpo spygliuotą tvorą. Prislinko prie mūsų linijų, bet patraukė vielą, kuri buvo prijungta prie šviečiamosios raketos. O koks pragaras kilo! Neveikė tik šalti ginklai. Kai triukšmas nutilo, dar ilgą laiką sunku buvo girdėti, ko štabas teiraujasi per lauko telefoną. Dienomis kiniečiai dažniausiai lindėdavo savo požeminiuose bunkeriuose, o nakti tokie įvykiai buvo gana dažni.

PELĖ NEBŪTŲ PRALINDUSI . . .

Artinosi gegužės pirmoji. Būrio vadas susirūpinęs galvojo,ar ta proga kiniečiai nesugalvos ką nors padovanoti "tėveliui" Stalinui. Mūsų artilerija jau išvakarėse pasistengė parodyti, kad neverta bandyti. Slėnys (apie 100 m. pločio) buvo apšaudytas vos vieną minutę. Bet sviedinys prie sviedinio krito per visą slėnį, ir pelė gyva nebūtų praėjus. Tas pats buvo pakartota ir kituose slėniuose. Atrodo, "show"pavyko. Gegužės pirmoji praėjo ramiai. Dar pora savaičių nemigos, ir Mung Dongni slėnį ginti perėmė kitas pulkas.

Mūsų pulkas, savaitę pailsėjęs, buvo nukeltas prie Heartbreak Ridge, kur vietoje buvusių medžių stūksojo apkapoti kelmai, liudiję žiaurias kovas.

A. ✝ A.

PLK. LTN. GYD. ANTANUI PETRAIČIUI,

1919 m. lapkričio mėn. Radviliškio kautynių narsiam karžygiui mirus, liūdesio valandą gilią užuojautą reiškia jo šeimai, giminėms ir algirdėnams

Vincas Grigaliūnas-Glovackis,
Nepriklausomosios Lietuvos ats. generolas, 1919 m. buvęs 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko vadas.

A. ✝ A.

PULKININKUI PRANUI KAUNUI,

pirmųjų lietuviškų puskarininkių ir kariūnų tėvui mirus, liūdesio valandą reiškia gilią užuojautą jo šeimai, giminėms ir jo auklėtiniams kariams savanoriams.

Vincas Grigaliūnas-Glovackis,
Nepriklausomosios Lietuvos ats. generolas, 1919 m. buvęs 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko vadas.

AR GALIMA NESTOTI Į AMERIKOS KARIUOMENĘ

(IŠ "LAISVOSIOS LIETUVOS")

G e r b i a m i e j i!

Mano atida buvo atkreipta į p. P. Juozaičio straipsniuką KODĖL NE LIETUVA? kuris tilpo "Laisvoje Lietuvoje" sausio 21 d. 1954 m.

Ten sakoma, kad estų ir latvių sūnums leista neiti į Amerikos kariuomenę, kada lietuvių tremtinių vaikai yra imami į kariuomenę ir kovoja aktyviai prieš komunizmą visuose kontinentuose. Autorius sako, kad latvių ir estų oficialūs atstovai Washingtone apgynė savo piliečius, kuomet jie padarė tarptautinę sutartį su JAV valdžia, gi kad Lietuvos atstovai, pasirodo, nepajėgė arba nenorėjo padaryti sutarties, kad ir Lietuva būtų traktuojama, kaip ir visos kitos autoriaus suminėtos tautos, kurių priskaitė 19.

Gaila, kad autorius nepagalvajo apie tai, kad rašant priekaištingą straipsniuką turėjo pirmiausia susipažinti su atitinkamais faktoriais. Bet jis to nepadarė.

Dalykas yra betgi labai paprastas: sutartys yra sudaromos tarpe vyriausybių, bet ne tarpe diplomatinių atstovų iš vienos pusės ir vyriausybės iš kitos pusės. Lietuvos atstovas Washingtone (įgaliotas ministeris, ne ambasadorius) daboja, kad esamos sutartys tarp Lietuvos ir šio krašto būtų pildomos teisingai. Bet Lietuvos Ministras negali pasirašyti jokios sutarties be savojo krašto vyriausybės pavedimo bei įgaliojimo. Ta pati taisyklė yra taikoma visiems svetimųjų kraštų diplomatams, taigi ir Latvijos ir Estijos atstovams. Mūsų kaimynai, gavę kvietimus iš artimiausio "Draft Board" registruotis, gali pasiremti posmu (article 6) sutarties, kurią Latvių vyriausybė buvo pasirašiusi Rygoje balandžio 20, 1928. Tame posme sakoma, kad karo atveju, jie privalo stoti, nebent jie apleistų šį kraštą tarpe 60 dienų po karo paskelbimo.

Sulig šio krašto įstatymo, **Universal Military and Training** Service Act of June 19, 1948, visi čion atvykę nuolatiniam apsigyvenimui imigrantai, karo tarnybos atvėju, yra vienodai traktuojami su čia gimusiais piliečiais. Kai šaukiami per Local Draft Boards, privalo stoti, ypač jei būtų pareiškęs savo intenciją tapti Amerikos piliečiu..

Ramiu gi laiku yra natūralu, kad jauni vyrai lietuviai, kurie yra čion atvykę kaipo imigrantai nuolatiniam apsigyvenimui ir kurie yra pareiškę norą tapti šio krašto piliečiais, atliktų sulig šio krašto įstatymų dvejų metų karinę prievolę, kuri jiems padeda gerokai išmokti anglų kalbos ir sutrumpina jiems laiką įsigyti šio krašto pilietybę. Nors Lietuva ir JAV turi susidariusios 1937 m. sutartį tarp savęs dėl sureguliavimo pilietybės ir karinės prievolės dalykų, tačiau toji sutartis neapima klausimo dėl teisė nestoti kada jį pasiekia Draft Board kvietimas. Kiekvienas svetimšalis, einant Selective Military Training and Service Act of 1940, turi teisę atsisakyti, apie tai pareikšdamas Draft Board'ui, nors toks žygis padarytų nemalonų jo apsigyvenimą šiame krašte.

Su pagarba,

P. Žadeikis,
Įg. Ministeris.

PAVOJINGAS REIKALAS

Būti Rusijoje valdžios pareigūnu, kaip gyvenimas rodo, pavojingas reikalas, palyginti, dažnai gyvybės pareikalaująs.

Nuo 1917 m., neskaitant jau Berijos, kaip šnipai ir išdavikai sušaudyti:

Devyni iš 11 kabineto ministerių, valdžios vietas užėmę 1936 m.;

penki iš 7 buvusių centralinio vykdomojo komiteto pirmininkų;

43 iš 53 komunistų partijos centralinės organizacijos sekretorių;

15 iš 27 vyriausių komunistų, priėmusių 1936 m. konstituciją;

70 iš 80 sovietų karo tarybos narių;

3 iš kiekvieno penktuko sovietų armijos maršalų;

ir pagaliau visi buvę 1917 m. Lenino pirmojo kabineto nariai, žinoma, išskyrus Staliną.

DOKUMENTŲ KALBA

JUOZAS VALTYS

Mūsų istorijoje 1940 m. bus atžymėti, kaip metai, kada grobuoniški rusai su tokio pat kailio vokiečiais "geresnio pasaulio sutvarkymo intencijai" sugalvojo ir įvykdė Lietuvos — šiuo kartu ir kitų Baltijos valstybių — įprastinį pasidalinimą, iš eilės— ketvirtąjį.

Tie, kurie tvirtina apie "savanorišką" Lietuvos įsijungimą į raudonųjų imperiją, yra nesveiko proto vapaliotojai, — ne kas kitas. Ir mūsų pačių kalbos, va, kaip blogai, kad ginklo nepakėlėm, ir kito galo kaltinimai yra tušti burbulai, kuriais mes patys tiktai aptemdom tikrąją faktų šviesą.

Tiesa, ilgokai nežinotos rusų—vokiečių diplomatų slaptų sutarčių paslaptys ir kiti vingiai. Ačiū amerikiečiams visos tos slaptybės iškilo į dienos šviesą. Tų sutarčių originalai karo pabaigoje buvo Vokietijoje atrasti ir tuoj į Valstybės Departamento archyvus Vašingtone perkelti.

Ten, pav., jūs galite rasti Ribentropo ir Molotovo sutartį, kurioj keliais žodžiais susitarta sutrypti Lietuvos, Latvijos, Estijos valstybių nepriklausomybes. Tas dokumentas yra 0325 lentynoje, serijos nr.—F2.

Greta to sudėtos kitos sutartys, protokolai ir pranešimai, kaip priešo norėta niekšingiau paglemžti Lietuvą. Tarp kitko, ten užtiksite pranešimą, kur pranešta, kad Molotovas siūlo Hitleriui 3.860.000 dol., vadinasi, puse kainos, kurią JAV sumokėjo už Alaskos perleidimą, už tai, kad Suvalkija būtų grąžinta į rusų sferą.

Įsidėmėtina, visa tai surašyta juodu ant balto, yra tikri parašai ir tikros antspaudos, kurių teisingumu niekas negali suabejoti.

Apie šias vokiečių-rusų niekšybes ir klastas Valstybės Departamentas 1948 m. paskelbė pasauliui, išleisdamas tų "slaptų" sutarčių rinkinį—Nazi-Soviet Relations 1939—1941.

Gaila, kad to rinkinio vertimo neturime išsivertę lietuviškai. Tuo tarpu mūsų knygų leidėjai užverčia skaitytoją senienomis, nepagalvodami apie reikalingumą atskleisti dokumentų, pagal kuriuos priešas pagrobė mūsų Tėvynę.

JUOZAS PALIONIS

I

Jo žvengimą girdėjo laukai ir naktis,
Ir tankmė ąžuolynų kurti.

Ir jo klausės akmuo, ir jo klausės žolė,
Atsigulus kaitroj pagulėt.

Ir nebuvo pasaulyje niekur ugnies,
Už kvėpavimą jo karštesnės.

Ir dar jokia strėlė taip neskrido — tikrai,
Kaip jis lėkdavo ristas vikriai.

Pavydėjo jam varnas iš miško nykaus
Juodo plauko juodumo žvilgaus.

Pavydėjo jam šerkšnas lazdyno šakoj —
Baltos žvaigždės jo kaktoj juodoj.

Aušta rytas ramus. Ir sudunda laukai,
Ir akmuo, pražydėjęs pilkai.

Tada žino giria, ir laukai, ir žolė,
Ir beržai šalia kelio žali —

Tai sudrebindams mišką saulėtą gūdžiai
Kunigaikštis išjoja medžiot.

Tačiau stiepias viksva šalia kelio rami,
Beržai meta šešėlius žemyn,

Ir tylus, ir ramiai guli pilkas akmuo
Kelio dulkių kaitroj vienumoj.

Nesgi žino beržai, ir akmuo, ir žolė —
Jų kanopomis žirgas nelies.

Tik kaip vėjas netyčia pakilęs šiaurys
Jis į girių melsvumą nuskris.

Šoka stumbras staiga, šoka briedis miške,
Slepias šernas eglyne tankiam,

Lekia stirna greitai, ir pamato, kad nieks
Nuo šio žirgo pabėgt nepabėgs.

Vakare vėl žvengimas nuaidi toli —
Kunigaikštis sugrįžta pilin.

Dunda tiltai aukštai virš griovių nuleisti
Vakarinėj tyloj ir rimty.

O galėtų šie tiltai pražūti staiga: —
Žirgas peršoka upių vagas.

Kunigaikštis vadino jį savo draugu
Šitą žirgą rinktinių žirgų.

Ir medžioklėj smagioj, ir lemtingoj kovoj
Nesiskyrė jis niekad su juo.

II

Už miškų, už gūdžių dunda platūs laukai —
Tai rikiuojasi priešų pulkai.

Dega žvilgsniai krauju, dreba plėšrūs nagai:
Plačių stepių pikti vanagai.

Tai ne ūžauja vėtra miške ant kalvos —
Puola priešai žemes Lietuvos.

Ir ant bokštų pily ugnis dega aukštai.
Renkas vyrai, grūmoja piktai.

Kunigaikštis išjoja ramiai pro vartus
Ir sumoja kardu į rytus.

Nevergavo dar niekad laisva Lietuva!
Žengia vyrai — arši bus kova.

Mūšio vietoj ant lauko neliko akmens.
Krito priešai, kaip lapai rudens.

Kunigaikštis, kovos kai įniršo banga,
Priešų vadą pažino staiga.

Žirgas peršoko vyrų mirtingas grandis
Tarsi vėtra per girią gūdi.

Prasiskyrė visi, kai tarsi milžinai
Du vadai susitiko tenai.

Ir ne žvaigždės sukrito į ratą vidun —
Susitiko tai ašmens kardų.

Ir nuo pirmojo kirčio lyg medis kalne
Priešų vadas pasviro balne.

Ir nuo antrojo smūgio lietuvio ranka
Jisai krito nuo arklio staiga.

Kunigaikščiui reikėjo kardu tik sumot,
Kad jo priešas negrįžtų namo.

Tereikėjo tik rankos, staiga nuleistos,
Kad nekeltų nuo žemės šaltos.

Ir didžioj niršaty ten galėjo — tikrai,
Jį kanopomis žirgas sutrempt.

Bet lietuvis nepuola beginklio kovoj: —
Taip yra, taip visoj Lietuvoj.

Kunigaikštis nušoko nuo žirgo žvilgaus,
Laukdams priešo, kol jis atsigaus.

Ir lyg didis ramumas pušies kur aukštos,
Jis palaukė, kol tas atsistos.

Ir lingavo velėna po kojom tamsi,
Sekė kovą sustoję visi.

Sudrebėjo rytų alkanieji pulkai,
Kai jų vadas suklupo staiga.

Buvo mūšis gausus ir ugnim, ir krauju.
Kunigaikštis sugrįžo iš jo.

Bet jis sakė: — Geriau jau negrįžti, negu
— Išsiskirti su savo draugu.

Kol jis kardą nuplovė jų vado kraujuj —
Priešai žirgą pasigrobė jo.

III

Nieks nesidžiaugė, ne, dėl laimėtos kovos.
Tamsiai kilo pilis ant kalvos.

Leidos vakaras nykus. Išsprogo naktis.
Kunigaikštis nemigo ten vis.

Ir aidėjo jo žingsniai pily virš skliautų
Tarp nakties neramių valandų.

Aušra lipo dangaus mėlynuoju lauku.
Kunigaikščiui vai buvo sunku.

Ir galvojo jis bokštų šešėliuos juoduos,
Kaip jis žirgą geriausią vaduos.

Saulė pirštais ilgais glosto dausas.
Žeri žvaigždėmis ryto rasa.

Ir tada pasigirsta žvengimas toli,
Aidas plakasi graudžiai pily.

Kunigaikščiui pašoka krūtinėj širdis:
Tai jo žirgas taip žvengdavo. Jis!

Ir jis skuba laiptais, rytas spindi ramus,
Ir žvengimas artėja kimus.

Ir įdunda pilin tarsi vėtra akla
Ristas žirgas su ietim kakle.

Žirgas krinta. Ir kraujas nudažo smiltis.
Kakle supasi žiauriai ietis.

Kunigaikštis rūstus greit žengia prie jo.
Ir dvariškiai sustoja minioj.

Žirgas gęstančias tyliai primerkia akis,
Lyg norėtų visiems pasakyt:

— Juk lietuvis be savo tėvynės pražus,
— Ir jo žirgas nelaisvėj nebus.

— Juk lietuvį mirtis greičiau mūšy priglaus —
— Tik jis priešui, tiktai nevergaus.

— Ir jo žirgas geriau kris su ietim kakle,
— Negu guosis belaisvio dalia.

Rūstus teismas už žirgą dar ilgus metus
Lig Maskvos krauju dažė rytus.

Iliustravo Jurgis Juodis

RAUDONASIS MILICININKAS

1919 m. pradžioje bolševikai buvo toli įsibriovę į Lietuvą, tačiau anais metais jie dar negalėjo užleisti geležinės uždangos, kaip kad dabar. Iš bolševikų okupuotų sričių vyrai bėgo į Kauną stoti savanoriais į Lietuvos kariuomenę, o iš Kauno į raudonųjų užimtas vietoves vykdavo Laikinosios Lietuvos Vyriausybės įvairūs pasiuniniai su atsišaukimais ir kitokiais reikalais.

Sausio ar vasario mėn. į Auguolių bažnytkaimį atvyko iš Kauno Lietuvos vyriausybės atstovas su atsišaukimais. Auguoliai ir dar toli už jų jau buvo raudonųjų rusų užimti. Pačiuose Auguoliuose rusų raudonarmiečių nebuvo, veikė tik vietiniai bolševikpalaikiai.

Lietuvos vyriausybės atstovas, atsidūręs nepažįstamoje apylinkėje, žinoma, su visais atsišaukimais nuėjo į kleboniją. Kitų patikimų asmenų

nežinojo. Visą reikalą atvirai išdėstė senam klebonui.

Tačiau senas žmogus dažniausiai būna bailesnis už jaunesniuosius. Tai išgirdęs, beveik pradėjo drebėti ir atvirai prisipažino bijąs tokio darbo imtis. Nusiminė ir Kauno atstovas.

— Taigi, klebone, nurodyk kitą asmenį, kuris galėtų atsišaukimus išplatinti jūsų apylinkėje, — paprašė atstovas.

Klebonas rankomis pasiskerečiojo, pečiais patraukinėjo ir šiam darbui atlikti nurodė milicininką Daubūną. Kauno atstovui net plaukai pasišiaušė ir visos blusos apmirė, kiek jų prisirinko bevažinėdamas po raudonųjų okupuotąsias sritis.

— Klebone, ar padūkai, nori mane išduoti į bolševikų rankas! — beveik rėkte surėkė atstovas iš Kauno.

— Nieko geresnio negaliu savo bažnytkaimyje surasti, — ramino klebonas. — Daubūnas, nors ir raudonas, bet rimtas vyras. Ne tik nieko bloga neveikia prieš Lietuvą ir bažnyčią, bet ir nieko blogo neišsitaria prieš tai. Jo brolis yra išvykęs į Kauną savanoriu į Lietuvos kariuomenę.

Kauno atstovas šiek tiek nusiramino. Kad jis nieko blogo neišsitaria prieš Lietuvą ir bažnyčią, tai dar menkas argumentas. Svarbiausias, kad jo brolis tarnauja savanoriu Lietuvos kariuomenėje. Nors ir nedrąsiai, bet patraukė į milicininko butą.

Dabar tegul kalba pats milicininkas, kaip jis man Kauno atstovo atvykimą apibūdino. Jis pasakojo:

— Vakare užėjo pas mane nepažįstamas svečias, kažinkokį pundą pasispaudęs po pažastimi. Nedrąsus, atsargus.

— Ar tamsta būsi milicininkas Daubūnas? — nedrąsiai pusiau tylomis paklausė mane.

— Taip, aš! — atsakiau.

— Rodos, tamstos brolis Kaune tarnauja savanoriu Lietuvos kariuomenėje?

— Taip, tarnauja! — atsakiau, ir pasidarė man keistas toks jo klausimas.

Paskui jis papasakojo savo apsilankymą pas kleboną ir kad klebonas jį atsiuntęs čia.

Ar tu doras žmogus, ar koks bolševikų provokatorius, pagalvojau. Tačiau rizikuoti reikia. Paėmęs jo atsineštą atsišaukimų pundą perskaičiau ir nieko įtartino nepastebėjau. Tikri Laikinosios Lietuvos vyriausybės atsišaukimai. Sutikau juos paimti ir apylinkėje išplatinti. O tą darbą atlikti man buvo nesunku. Kaip milicininkui nuolat tekdavo įvairiais reikalais jodinėti po apylinkes. Taigi tarp patikimų gyventojų ir išplatinau. O savo apylinkės žmones gerai pažinojau ir jie manimi pasitikėdavo.

Kauno atstovą apnakvydinau pas save. Rytą metą, kaip milicininkas, pavariau pastotę — paėmiau vieną patikimą ūkininką nuvežti svečią į lietuvių pusę. Pasakiau jam, kad jis veš vieną bolševikų pareigūną. Nurodžiau kelius, kuriais važiuoti, kad mažiau susitiktų raudonarmiečių.

Kauno atstovui pasakiau, kad pastotininkas yra patikimas žmogus, bet patariau neprisipažinti kas jis yra. Ir patikimi, dori žmonės kartais nesuvaldo liežuvio ir pasigiria kas nereikia. Nuvežė laimingai, raudonarmiečiai neprisikabino. Jeigu liudijimų ir paklaustų, tai atstovas turėjo jų pasigaminęs. Be to, ir pastotininkas ūkininkas turbūt, nujautė, kad veža ne bolševiką, nes nuoširdžiai miškų keleliais vežė, kad tik nesusidurtų su raudonarmiečiais, — baigė savo pasakojimą buvęs raudonasis milicininkas.

Rašydamas šį prisiminimą, vietovę ir milicininko pavardę iškreipiau, nes nežinau dabartinio jo likimo — ar jis Lietuvoje liko, ar yra kuriam nors laisvajame krašte tremtyje.

BALYS STANGĖNAS

P. Rimša — Artojas

SUNKIOS BUVO PIRMOSIOS DIENOS

KPT. JURGIS KIAUNĖ

(Tęsinys iš Nr. 6)

Stambesnieji daliniai tuo metu buvo fronte. Taigi ir kariuomenės reprezentaciją reikėjo atlikti Karo Mokyklai. Pav., reikėjo dalyvauti sav. Eimučio laidotuvėse, pirmoje savanorių priesaikoje Rotušės aikštėje, pirmojo Lietuvos Prezidento inauguracijos šventėje ir diplomatų sutikimuose.

Šeštadienių popiečiais mokydavomės dainuoti, dailaus elgesio—etiketo, na, ir šokti. Mūsų mokyklos viršininkas gen. Bykauskas turėjo tam tikrus principus, kuriuos jis stengėsi įgyvendinti. Jis sakydavo savo tarme: "Žmagus be tikėjimo, karo makslo ir nemakas šakti — tai kiaula", ir tai vykdė. Poilsiui laiko buvo maža, o pasilinksminti — visai nebuvo.

Kariūnus už nusižengimus bausdavo: a) stovėti su šautuvu "ramiai" ir b) neleisti šventadieniais į miestą. Kariūnams didžiausia bausmė būdavo neišeiti į miestą.

Stovinėjimas su šautuvu "ramiai" poilsio metu malonumo nesudarė. Pirmą valandą stovėdamas, keikiau viršininkus ir tokią tvarką, galvodamas, kad tai esą nedemokratiška, viduramžių inkvizicijos palikimas ir kvailas rusų oficierių sugalvotas dalykas kareiviams kankinti ir juos pažeminti. Atstovėjęs pirmą valandą "ramiai", pasitraukęs pamačiau po kojų ant grindų drėgnas žymes ir maniau, kad su manim atsitiko kas bloga. O tos žymės liko nuo kojų prakaito. Ir kada stovėjau paskutinę valandą, o tai buvo, rodos, dešimtoji, jau buvau visiškai įsitikines, kad tai demokratiška. kiekvienas nusižengęs, turi atlikti bausmę ir pedagogiška, nes nekenkia sveikatai ir yra laiko apsigalvoti dėl savo elgesio.

Į Karo Mokyklą įstojau sužeistas ir silpnas. Ant gimnastikos įrankių negalėjau pasikelti. Bet po kelių mėnesių sistemingo ir drausmingo gyvenimo ant įrankių ir ant žirgo sėdau vikrus, kaip vijurkas. Mūsų patalinė—tai šiaudų čiužinys, kareiviška paklodė ir antklodė. Baltiniai savi, atsinešti arba vokiečių karių baltiniai, 2 pamainos, be to, turėjome rankšluostį ir užvalkalėlį šiaudinei pagalvei. Baltinius turėjome plauti patys. Kaune tuo metu dar nebuvo skalbyklų.

Apranga: vokiečių karinė milinė, frenčius ir kelnės, kurie buvo daugumoje padėvėti ir dideli. Prisitaikinti savo ūgiui aprangos nebuvo nei laiko, nei pinigų, nei siuvyklų. Gavom batus su aulais, bet tai vokiečių išrankas, labai maži arba per dideli. Atsimenu, kai gavau 12 nr. batus, tai tiesiai iš lovos galėdavau įšokti į juos. O kad kojų netrintų, pridėdavau šiaudų ir užvyniodavau dvi poras autų. Kojinių dar neturėjome. Kas buvo galima pritaikyti ūgiui, tai kepurės, kurios buvo pasiūtos savų siuvėjų. Diržai vokiški su užrašu "Got mit uns" (Dievas su mumis). Ant apykaklės ir antpečių būdavo geltonas galionėlis. Tokie drabužiai nebuvo lengva dėvėti ir tinkamai juos sutvarkyti. Labai dažnai už nesutvarkymą gaudavome stovėti "ramiai". Kelnes lygindavome naktį, pasidėdami po šonu. Karo Mokykloje mūs nelepino. Tik tokia geležinė drausmė ir tvarka leido per trumpą laiką įgyti karo mokslo pagrindinių žinių ir, sustiprėjus fiziškai ir dvasiškai, pasiruošti sunkiam karo gyvenimui ir kovai fronte.

Ne visi ištvėrė šį sunkų bandymą. Dalis dėl sveikatos ar dėl netinkamo būdo ir elgesio mokyklą turėjo apleisti.

Iš apie 120 vyrų mokyklą baigė 89 karužai ir 7 puskarininkiai su teise ateityje būti pakelti į karužų laipsnį pulkuose.

Pirmoji laida paruošė šiu rūšių karininkus: 1. pėstininkus, 2. raitininkus ir 3. artilerininkus. Pradžioje buvo eita bendras pėstininkų mokslas—rikiuotė, o tik į pabaigą paskirstyta į specialias grupes. Čia buvo einamas specialybės mokslas ir atliekama praktika kavalerijos ir artilerijos dalyse atskirai.

Čia aprašiau tik žiupsnelį atsiminimų apie Karo Mokyklos pradžią, tikėdamas, kad kiti šiuos atsiminimus patikslins ir papildys, daug plačiau aprašydami Karo Mokyklos raidą ir jos indėlį į Lietuvos gyvenimą ir jos laisvinimo darbą. Karo Mokyklos mums reikėjo seniau, bet ne mažiau ir dabar, nes juk reikės vaduoti Lietuvą iš barbarų jungo.

KARO MOKYKLA — LAISVĖS MOKYKLA

ANTANO SMETONOS KALBA, PASAKYTA 1930. X. 20, KAUNE

Seniau, pasakoja mūsų tėvai, buvęs šitoks gražus paprotys: leidžiant aviliui spiečių, bičiuliai susieidavę draugėn ir pasidarydavę šeimyniską pramogėlę pasidžiaugti, kad jiems padaugėję Dievo dovanos. Taip ir mes šiandien, kaip tie geri bičiuliai, džiaugiamės, kad mūsų karinė šeimų šeima padidėjo, taigi ir sustiprėjo nauja karininkų laida.

Klaidinga nuomonė tų, kurie mano, kad KARO Mokykla suvaržanti žmogaus laisvę. Netiesa: Karo Mokykla yra laisvės mokykla, ji moko kur yra tikroji laisvė, kur jos riba, ji išmoko ne tik ginklą vartoti, bet ir valdyti save. O valdyti save moka tas, kas žino laisvės riba. Išmokę klausyti, mokėsite ir liepti: būsite vadai. Asmens laisvė turi būti suderinta su tautos laisve. Kas suvaldo save, tas atsispiria nelaisvei.

Daug dabar kalbama apie nusiginklavimą... Kam bereikią mokytis ginklą vartoti? Kam bereikalinga kariuomenė? Štai kam: kol piktoji žmogaus valia nebus nuginkluota, tol bus pavojaus laisvei. Kas ją išmano, tas turi ją ginti. Laisvę išauklėja drausmė, dėl to mūsų tautai reikia būti drausmingai. Kas stengia save valdyti, tas tik gali atsispirti nelaisvei.

Priešo jėgų gausumas dar nėra įrodymas, kad jis būtų stiprus. Ne skaičiuje kovos laimėjimo paslaptis!... Laimi tas, kuris yra pasiryžęs mirti ar laimėti.

Vytautas

LIETUVOS KARO MOKYKLOS I LAIDA, IŠLEISTA 1919 M. LIEPOS 6 D. KAUNE

KARUŽAI:

1. Ant. Pranculis
2. Alg. Matulionis
3. Pr. Barkauskas
4. Jurgis Sidaravičius
5. Petras Daukšys
6. Kazys Ališauskas
7. Pr. Telksnys
8. Jonas Matelis
9. Aba Gonionskis
10. Ant. Augustaitis
11. Juoz. Lėveris
12. Mikas Kivlevičius
13. Br. Mickeliūnas
14. Pr. Budreckas
15. Ant. Pabedinskas
16. Ant. Kazlauskas
17. Alekas Šimkus
18. Petras Steikūnas
19. Juozas Černius
20. Vincas Miškinis
21. Aleks. Urbelis
22. Jonas Paliulionis
23. Jonas Jankus
24. Andrius Klemas
25. Jonas Steikūnas
26. Petr. Ramanauskas
27. Leonas Balzaras
28. Casp. Macinskas
29. St. Čepas
30. Juozas Maurukas
31. Just. Kunsaitis
32. Pranas Budvytis
33. Juozas Navickas
34. Zigmas Rumša
35. Alf. Baniulis
36. Stasys Bagdonas
37. Alb. Čepauskas
38. Vytas Statkus
39. Juoz. Gražulis
40. Meč. Kareiva
41. Kazys Matulaitis
42. Sim. Sidabras
43. Vl. Juodeika
44. Vl. Karvelis
45. Kazys Taruška
46. Leon. Šeštakauskas
47. Kazys Jasėnas
48. Vincas Aleksandravičius
49. Kazys Rudminas
50. Alf. Zubrys
51. Kazys Kepalas
52. Pov. Babickas
53. Aloyzas Banys
54. Juozas Barauskas
55. Juozas Bukota
56. Vinc. Jasulaitis
57. Stasys Jurgutis
58. Jul. Matulevičius
59. Pov. Meškauskas
60. Pr. Povilaitis
61. Jonas Rauba
62. Vl. Sidzikauskas
63. Jon. Stapulionis
64. Balys Steikūnas
65. Dom. Steponavičius
66. Juozas Šipelis
67. Vincas Šmulkštys
68. Juozas Vebra
69. Leonas Valkūnas
70. Vincas Žilys
71. Jurgis Balkūnas
72. Juozas Bačkus
73. Kazys Gudelis
74. Jurgis Kiaunis
75. Kazys Labutis
76. Juozas Makusevičius
77. Leonas Račiūnas
78. Juozas Skaisgiris
79. Adomas Smetona
80. Aleks. Šilauskas
81. Leonas Vedeckas
82. Ant. Vosylius
83. Juozas Vrubliauskas
84. Ant. Žukauskas
85. Juozas Audžejauskas
86. Jonas Černauskas
87. Pijus Dovydaitis
88. Juozas Gegžna
89. Jonas Melys.

Išleisti puskarininkiais:

1. Kazys Ambroziejus
2. Stasys Čenkus
3. Serafinas Oželis
4. Ant. Šova
5. Edv. Migevičius
6. Alf. Antanaitis
7. Ben. Juškaitis.

RUSIJOS KARINĖS PAJĖGOS

(Iš maršalo Montgomery 1954 balandžio 20 d. pranešimo)

1. 1947 metais Rusija turėjo 175 divizijas. Šiandien ji turi tiek pat, bet jos yra sustiprintos ginklavimo ir judrumo požiūriais. Iš jų 65 yra tankų ar mechanizuotos divizijos.

Šaulių divizijos turi daug motorizuotų priemonių, organinius tankų dalinius ir priskirtą artileriją. Bendrai ugnies atžvilgiu rusų divizija yra judri ir pajėgi.

2. Rusija ir jos europiniai satelitai dabar kariuomenėje turi virš 6 milijonų vyrų; iš jų apie 4,5 mil. gerai paruoštos sausumos kariuomenės.

3. Nuo 1947 m. satelitai savo divizijų skaičių padvigubino ir dabar jie turi 80 divizijų.

4. Rusija yra paruošusi smogiamąją grupę iš 22 divizijų staigiam įsiveržimui į Vak. Europą. Tos divizijos sutelktos Ryt. Vokietijoje ir yra visos šarvuotos pilna tankų sudėtimi.

Užpakalyje smogiamosios grupės yra 60 divizijų, (neskaitant satelitinių) kurios išskleistos satelitų kraštuose ir Vak. Rusijoj.

5. Rusų mobilizacija pakartotinais pratimais išbandyta. Per 30 dienų po mobilizacijos paskelbimo Rusija ir satelitai gali sudaryti 400 divizijų

6. Keliais paskutiniais metais rusų lėktuvų skaičius yra pastovus — apie 20,000. Aviacijos stiprėjimas pasireiškia propeleriais varomų lėktuvų pakeitimu sprausminiais. Dabar beveik visi rusų naikintuvai yra sprausminiai. Tas pat yra su 2/3 lengvų bombonešių. Kaskart pasirodo vis naujų modelių vidutinių ir sunkių bombonešių klasės, tarp jų yra ir sprausminių.

Rusai žymiai pagerino ir aviacijos personalo parengimą.

Aerodromų statyba skubiai plečiama. Pakilimo takai ilginami, pritaikomi sprausminiams lėktuvams.

Praeityje satelitų aviacija buvo nereikšminga, jų lėktuvai menkaverčiai. 1954 m. lėktuvų skaičius padvigubėjo ir netoli pusės jų yra sprausminiai.

7. Aerodromų tinklo išplėtimas, lėktuvų kontrolės ir įspėjimo tarnybos sutvarkymas, taipgi priešlėktuvinės artilerijos išdėstymas sudaro gerai parengtos priešlėktuvinės apsaugos juostą apie vakarinę Rusiją.

Po karo rusai pagerino parašiutininkų paruošimą ir apginklavimą.

8. Jūrose rusai daugiausia pavojingi savo povandeniniais laivais, kurių jie turi virš 300. Iš jų pusė didelio ir vidutinio tipo. Naujai statomieji yra išimtinai didelio okeaninio tipo.

9. Reikia pripažinti, kad rusai padarė didelę pažangą atominėj, cheminėj, biologinėj ir vairuojamų raketų srityse.

10. Rusija ūkiškai yra pajėgi išlaikyti karinę gamybą tokiame lygyje, kad patenkina savo ir satelitų kasdieninius reikalavimus ir dar nemaža atideda į sandėlius.

J. L.

PASAULYJE PER 3,361 M. BUVO TIKTAI 227 TAIKOS METAI

Pasirašius karo paliaubas Indokinijoje, daugelis mano, kad "karštųjų karų" gadynė pasaulyje pagaliau praėjo. Bet ištikrųjų taip nėra. Visoje eilėje kraštų tebesitęsia mažieji "karštieji karai" ir jų, palyginti, dar gana daug.

Štai tie kraštai, kur dar liejasi žmonių kraujas:

MALAJOJE jau šešti metai, kai tęsiasi kovos prieš 5,000 komunistų partizanus, daugiausia kiniečių besipriešinančių neaprėmiamose džiunglėse. Čia prieš komunistinį gaivalą kovoja: 40,000 britų, graikų, afrikiečių ir malajiečių karių, padedant 68,000 malajiečių policininkų ir 200,000 pagalbinės milicijos.

PILIPINUOSE keli tūkstančiai, o gal pusė iš 50,000 armijos varo valymo veiksmus prieš Hukbalahap komunistines gaujas, nuo keleto šimtų iki kelių tūkstančių karių stiprumo.

BURMOJE didžiulė 45,000 vyrų kariuomenės dalis stengiasi likviduoti 5,500 kinų nacionalistų kareivių, į Burmą pasitraukusių po komunistų laimėjimo Kinijoje. Taip pat burmiečiai turi kovoti prieš 3,000—5,000 komunistų partizanų, palaikomų iš svetur, be abejo, Maskvos. Be to, dar čia karenų tautelė su ginklu maištauja prieš Burmos vyriausybę.

INDONEZIJOJE 230,000 armija turi vargo su savo gyventojais, kurie nori klausyti tautinės Javos vyriausybės ir glaudžiasi prie Pietinės Mollucco respublikos ar atskirų vietinių valdžių. Vien Celebes provincijoje priešingų vyriausybei partizanų esą 30,000. Priešingus valdžiai judėjimus neabejotinai remia Kinijos komunistai. Tačiau tikro vaizdo apie Indonezijos, susiskirsčiusios į aibę rasių, kalbų, dialektų bei religijų, neramumus sunku susidaryti, nes čia veikia griežta spaudos cenzūra.

INDIJOJE, ypač pajūryje, kur Portugalija ir Prancūzija turi savo mažas kolonijas, dažnai įvyksta ginkluotų susirėmimų. Lauktina didesnių neramumų Kašmire, kur 18,,000 indų karių ir 6,000 Pakistano kariuomenės yra veidas prieš veidą ginčijamoje srityje.

KENIJOJE apie 28,000 britų karių ir policininkų malšina Mau Mau teroristų judėjimą, kurio vadai turi atvirų ryšių su komunistais.

IZRAELYJE taip pat neramu. Žydai su arabų valstybėmis dar vis neturi padariusios formalios taikos. Skaičiuojama, prie Izraelio sienų arabai yra sutraukę 20,000—25,000 kariuomenę, neskaitant milicijos. Izraelis savo sienas saugo su tūkstančiais policijos ir milicijos.

ŠIAURINĖJE AFRIKOJE kraštutiniai nacionalistai, neabejojamai komunistų vadovaujami, vartoja terorą, sabotažą ir pasikėsinimus prieš prancūzus valdytojus. Spėjama, jog čia prancūzai yra sutraukę apie 115,000 karių, bet toli gražu čia jų maža.

Čia suminėti tiktai stambesni "karštieji karai", nors ne tokio lygio, kaip Korėjos ar Indokinijos. Bet yra dar kraštų, jų tarpe Lotynų Amerikcje, kur dėl politinių, ekonominių, psichologinių ar karinių aplinkybių gali kilti maži "karštieji karai."

Mums, lietuviams, brangios ir atsimintinos mūsų partizanų kovos prieš okupantus Lietuvoje.

Žodžiu, vis pasaulyje nėra taikos. **Ir nenuostabu, per 3,361 rašytinės istorijos metus iš viso yra buvę 3,134 karo metai ir vos 227 taikos metai.**

A. V.

CEZARIS JOJIKAS

Įžymusis romėnų karo vadas Julius Cezaris buvęs taip pat puikus jojikas. Per dieną, girdi, arkliu nujodavęs 150 kilometrų; esą per 8 dienas nukeliavęs iš Romos iki Ronos upės Pietų Prancūzijoje.

Su Ispanija karo metu Cezaris Pietų Prancūziją ir Pirenėjų kalnus prajojęs per 27 d., kasdien vidutiniškai padarydamas po 87 km.

Reikia žinoti, kad tais laikais balnų nenaudota.

KĄ KOMUNISTAI LAIMĖJO INDOKINIJOJE

Teritorija: Apie 61,000 kv. mylių, iš kur yra patogu pulti Laos ir Tailandą.

Gyventojai: Apie 12 mil., kurių kalba yra bendra su pietų vietnamiečių.

Ištekliai: Gera anglis, gelž. rūda, magnezija, cinkas, cemento ir audimo fabrikai.

Maistas: Užtenka ryžių ir kito maisto gyventojams ir lieka išvežimui.

Uostai: Haiphong geras prekybinis uostas ir langas pietų Kinijai; Hongay-Campha — anglims ir mineralams.

Ką komunistai tikisi gauti vėliau:

Teritorija: Likusį Vietnamą — 66,000 kv. myl., Laos ir Kambodiją — 161,000 kv. myl.

Gyventojai: Vietnamo apie 11 milijonų, Laos 1 mil. ir 3.7 mil. Kambodijoj.

Ištekliai: Indijos ąžuolą iš Laos ir gumą iš piet. Vietnamo ir Kambodijos.

Maistas: Turtingiausią ryžių aruodą, kuris daugiausia pasaulyje eksportuodavo.

Uostai: Saigoną, kuris yra prekybinis uostas ir laivyno bazė, taip pat du mažesnius uostus — Tourane ir Bangoi.

PALIAUBŲ SUTARTIS

Paliaubų sutartis užantspaudavo komunistų laimėjimą Indokinijoj. Bendrais bruožais susitarta šiaip:

1. Vietnamo valstybė padalinama į pietinį Vietnamą (prancūzų priežiūroj) ir šiaurinį Vietnamą (komunistinį), skiriamoji — 17-ji paralelė.

2. Prancūzai iš Raudonosios upės deltos pasitraukia į p. Vietnamą ir komunistų daliniai išmėtyti žemiau 17-tos paralelės, surenkami paskirtuos punktuos, ir pasitraukia į š. Vietnamą per 300 dienų nuo paliaubų pasirašymo (liepos 20 d.)

3. Nė vienai pusei neleidžiama privežti daugiau ginklų ir naujų dalinių, esamus galima pakeitinėti kitais.

4. Iki 1956 liepos 20 d. abiejose Vietnamo dalyse bus pravesti demokratiniai rinkimai, kuriais gyventojai pasisakys kokios vyriausybės jie norės suvienytai Vietnamo valstybei.

5. Komunistų daliniai turi apleisti Laos ir Kambodijos teritorijas. Jose paliekama prancūzų priežiūros valdžia tol, kol vietiniai gyventojai jos norės. Abiejose rinkimai turi būti pravesti 1955 metais.

6. Paliaubų priežiūra pavesta komisijai, kurion įeina Kanados, Indijos ir Lenkijos atstovai su veto teise.

Bendrai paliaubų sutartyje yra daug neaiškumų ir skylių, pro kurias komunistams bus lengva pasiekti savo tikslų tolimesniam veržimuisi į pietinę Aziją.

Indokinijos karas tęsėsi 7 metus 7 mėnesius ir 2 dienas ir pareikalavo 250,000 aukų iš antikomunistų pusės. Prancūzų ekspedicinės pajėgos skaičiuoja 92,000 žuvusių ar dingusių be žinios ir 114,000 sužeistų. Iš žuvusiųjų skaičiaus 19,000 prancūzų.

Karas Prancūzijai kainavo apie 5 bilijonus dolerių, iš kurių virš 2 bilijonai gauti iš JAV.

Be materialinių nuostolių, prancūzai, o kartu su jais amerikonai ir bendrai antikomunistai, prarado daug prestižo Azijos gyventojų akyse. Jiems atrodo, kad antikomunistai negali atsilaikyti komunistų veržimuisi pirmyn.

J. Amerikos Valstybės nori suorganizuoti gynimosi frontą prieš tolimesnį komunistų veržimąsi pietų Azijoje, bet jos pastangos apčiuopiamų rezultatų dar nedavė. Visi yra priblokšti pralaimėjimo Indokinijoj.

KINIJA

Rusai telkia aviaciją Sahalino salos, Mandžiūrijos ir Šiaurės-Rytų Kinijos plote. Spėjama, kad jie ten jau turi apie 7,500 įvairių tipų lėktuvų. Tuo tarpu Amerika Japonijoj turi tris kartus mažiau.

Tai privertė JAV-bes savo lėktuvų bazes Japonijoj ir Okinavoj (70 min. kelio nuo komunistų bazių Kinijoj) perkelti į Guamos salą, kuri yra 1,300 mylių užpakalyje.

Nepatikrintomis žiniomis, Kinija turinti ir rusiškų atominių bombų. Jei ji ir neturi jų, tai bent propogandiniais sumetimais gali apsimesti turinti atsikeršijimo ginklą.

EGIPTAS

Anglija nusileido Egipto reikalavimui ir 83,000 įgulą Suezo bazėje atitrauks iki 1956 metų, paliks tik neuniformuoti technikai. Tuo pasibaigs, Egipto akimis žiūrint, 72 metus trukusi anglų okupacija. Kilus karui, anglai turi teisę vėl įvesti savo kariuomenę Suezan.

Pačiam Suezo kanale padėtis nepasikeičia, nes jis tvarkomas privačios tarptautinės bendrovės.

Taigi, Suezas, kaip "gyvybinė imperijos susisiekimo linija" tarp Anglijos ir tolimųjų rytų, yra nukirstas. Anglijai didelis nuostolis, bet tuo žingsniu Anglija gaus palankumo arabų tarpe ir tenai sumažins Rusijos įtaką. **J. L.**

IŠ RAMOVĖNŲ GYVENIMO

Pirmasis Pobūvis KARIUI Paremti

L. S. Ramovė Clevelando skyrius šio mėnesio bėgyje numatęs surengti gegužinę su plačia programa, parodėle ir kitokiais pasirodymais. Gegužinės tikslas: sutelkti pajamų paremti KARĮ. Clevelando ramovėnai vieni iš pirmųjų pajuto, kad KARYS vertas ir reikalingas paramos. Reikia tikėtis, kad ši gegužinė praeis su pasisekimu ir paskatins kitus Ramovės skyrius tokiu būdu stoti talkon KARIUI.

Pirmasis Estų Veteranų Sąskrydis

Estų veteranų organizacija The Legion of Estonian Liberation, Inc., surengė pirmąjį estų, buvusių karių, suvažiavimą Estonian House, Lakewood, N. J., kuris tęsėsi dvi dienas, liepos 24 ir 25 d. Estų organizuotumas, iniciatyva ir drąsa verta dėmesio. Vien tik jų organizacijos pasivadinimas Estijos Išlaisvinimo Legionu ir inkorporavimas yra pavyzdys kaip atvirai, drąsiai ir išdidžiai jie skelbia kovą bolševikų okupantui.

L. S. Ramovės Piknikas

Lietuvių Sąjungos "Ramovė" Worcesterio Skyr. metinis piknikas įvyksta š. m. rugsėjo 11 d. (šeštad.) Maironio parke.

Ruošiama liinksma literatūrinė programa. Bėgamųjų dienų aktualijos poezijoje ir prozoje, kupletai. Veiks gausus lietuviškų užkandžių ir gėrimų bufetas. Šokiams gros "Tango" orkestras.

Į pikniką pakviesti kaimyniniai "Ramovės" skyriai iš Bostono, Hartfordo, Waterburio ir kitur.

Valdyba.

Lakūnas Jonas C. Kižis, Alabamos valstybėje, prie Craig Air Force Base, įsteigė lakūnų klubą, kurio tikslas yra pigiai lavinti jaunuolius skraidymo meno.

Lakūnas J. C. Kižis, lankydamas Pittston High School, pasižymėjo kaip gabus sportininkas. Skraidymo meno jis išmoko Forty Fort stotyje ir įgijo civilinio lakūno laipsnį turėdamas tik 16-ką metų amžiaus. Karo tarnybon jis įstojo 1952 Greenville, vėliau Texas ir galutinai Craig ARB at Eelma, Ala.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Metraštis, redaguoja S. Bakšys, V. Kazlauskas, P. Lesevičius ir J. Trečiokas, dail. S. Dramantas. Išleido Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje Hamiltono skyrus. Tiražas 750 egz. Leidinys gaunamas pasiunčiant bet kokio dydžio auką Tautos Fondui

Alfonsas Nykas Niliūnas, **Orfejaus Medis,** eilėraščiai, 128 psl. Piešiniai K. Janulio; Tiražas 350 egz. Spaudė M. Morkūno spaust. Čikagoje 1953 m. Kaina $3.00.

J. Sužiedėlis: Žalgiris. Pagal Chruščovo - Sokolnikovo Romaną. Kaina $1.00. Išleido Nidos Knygų Klubas, Anglijoj.

Br. Daubaras, **Duonos bejieškant.** Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 2. Jaunos vokietaitės Renatos Lipertaitės, išėjusios jieškoti duonos iš Rytprūsių į Lietuvą tikri išgyvenimai. 121 psl. Kaina: 1.00.

GREIČIAUSIAS PASAULYJE NAIKINTUVAS

Neseniai buvo išbraukta raidė Y iš YF—100 sprausminio naikintuvo ženklo. Tai reiškia, kad visi bandymai su juo baigti ir jis yra pradėtas masiniai gaminti.

Amerikiečiai, Britai ir, neabejotinai, Rusai, jau kuris laikas turėjo sprausminius, kurie galėjo skristi greičiau už garsą smigdami iš didelių aukščių. Naujasis naikintuvas gali skristi greičiau už garsą skrisdamas lygiagrečiai žemės paviršiumi. Jis yra pastatytas ir aprūpintas jėga, kad skristų ir veiktų didesniuose už garsą greičiuose, tuo tarpu, kai senesni lėktuvai pajėgė skristi tais graičiais tik siekdami rekordų.

F—100 yra skiriamas ženklas, žymintis naują sprausminio amžiaus dalį; pirmas iš visos eilės naujų greičiau už garsą skrendančių lėktuvų. Tarp jų yra "McDonell YF—101 twinjet Woodoo" — ilgo atstumo bombonešių palydovas; "Republic's XF—103" — naikintuvas; "Convair YF—102 delta-wing" naikintuvas; "YF—105" naikintuvas—bombonešis; "Lockheed's YF—104"; ir laivyno "Douglas XF4D—1 Skyray (delta—wng)" — naikintuvas; "XF10F—1 Jaguar" (varieble sweep-wing) — naikintuvas; ir "McDonell XF3H—1 Demon".

Kai kurie iš šių lėktuvų jau yra skraidanti, kai kurie yra statomi, o kiti dar tik popieryje. Kai kurie bus gaminami kai greitesni ir geresni modeliai išsivystys iš dabar bandomų. Kai jie pradės eiti į masinę gamybą, Amerikos oro pajėgos pasidarys tikrai supersoninės—viršgarsinio greičio.

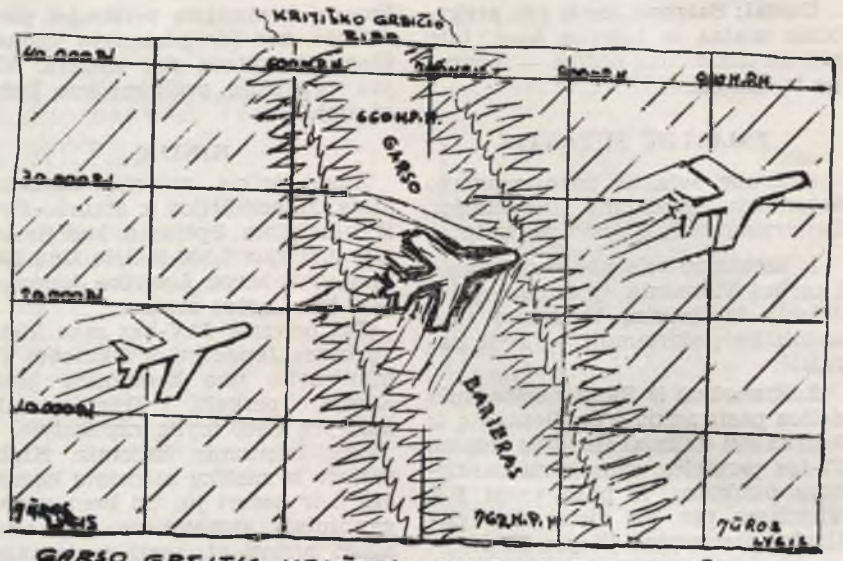

GARSO GREITIS KEIČIASI SKIRTINGAM AUKŠTYJE. KRITIŠKO GREIČIO ZONOJE LĖKTUVAI PURTOMAS ORO ŠŪKURIŲ. ŠĮ RIBĄ PRAŠOKDĘS TOLIAU TOKIŲ ORO ŠŪKURIŲ NEBEJAUČIA.

Naujasis naikintuvas veikia dienos metu ir jį galima pavadinti ginklų platforma. Jo pagrindinis uždavinys yra sunaikinti priešo naikintuvus priešo teritorijoje, tuo duodant puolantiesiems (A) — bombonešiams ne tik jėgų persvarą, bet ir visos reikiamos oro plotmės kontrolę. Tam darbui jis turi būti pajėgus skristi, ne tik augštai ir greitai, bet ir toli; tai reiškia, jis turi nešti didelius kiekius kuro. Todėl jis yra didelis ir gali nešti bombas ir raketas po sparnais antriniam uždaviniui, kaip žemai skrendantis oro-žemės puolimo ginklas. Toks svoris neleidžia jam išvystyti pilno greičio, bet numetęs bombas ir išleidęs raketas jis gali prasimušti pro priešo naikintuvus namo.

Nors šis naikintuvas yra tęsinys F—86 Saberjet lėktuvo, kuris sulaužė daug greičio rekordų ir pasižymėjo oro kautynių istorijoje prieš MIG—15 Korėjoje, tačiau jis yra naujos rūšies lėktuvas. Jis gali skristi apie 660 m. p. v. 40.000 pėdų kautynių aukštyje ir maždaug 762 m. p. v. jūros lygyje. Didesnis už F—86, F—100 yra 45 pėdų ilgio ir sveria daugiau negu 20.000 svarų.

Labiausiai jis skiriasi nuo savo brolio savo sparnais. F—86 turi 35-laipsnių kampą tarp sparno ir liemens (sweep), tuo tarpu kai F—100 turi 45—laipsnių kampą. Jėga stumianti F—100 gaunama iš naujos rūšies variklio — "split-compresor" J—57, kuris, gamintojų sakoma, būsiantis galingiausias masinės gamybos variklis pasaulyje.

"Split-compressor" arba "twin-spool" reiškia, kad variklis turi du kompresorius vieną po kito; kiekvienas iš jų yra varomas atskirom turbinom. Pirmas (žemo spaudimo) kompresorius maitina antrą aukšto spaudimo) kompresirių. Turbinos yra sujungtos su kompresoriais tiesioginiais velenais. Tuo būdu gaunamos augštesnės kompresijos lytys už gaunamas iš vieno veleno kompresorių.

Algimantas Balčiūnas

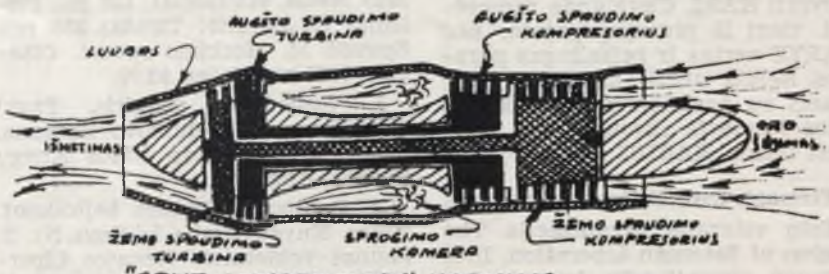

"SPLIT COMPRESSOR" VARIKLIS KURIS VARO DŽETĄ F-100

Mažiausiai bijo mirti tie žmonės, kurių gyvybė daugiausia kainuoja.

Kantas

LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE

Parengė BAL. BRAZDŽIONIS

Plk. A. Stapulionis po sėkmingos operacijos grįžo iš ligoninės ir baigia sveikti savo namuose.

Edvardas C. Tipshus baigė JAV jūrų laivyno akademiją Annapoly, Md., gaudamas mokslo bakalauro ir antrojo leitenanto laipsnį, USMC. Prieš stodamas akademijon, jis tarnavo JV marinų dalinyje. 1947 m. jis baigė Steinmetz vidurinę mokyklą.

Vytautas Germanas, gyv. St. Charles, Ill., liepos 21 d. išėjo į kariuomenę. Jis tudijavo architektūrą Illinois, Urbana, universitete, buvo veiklus krepšininkas.

Bostonietis **Vytis Edmundas Rudis** įstojo į Amerikos kariuomenės aviaciją.

Algis Vedeckas Romoje.

Prieš keletą metų sėkmingai studijavęs Chicagos ir Urbanos universitetuose, o dabar atliekąs Vokietijoje karinę tarnybą, aplankė Romą.

Pfc. Rimas Keliuotis tarnauja Heavy Mortor Co., 19 Regt. 24 Inf. Regt., Korėjoje. Neseniai jis turėjo 7 dienų atostogas, kurias praleido Hakata mieste, Japonijoje. Jis armijon įstojo 1953 m. gegužės mėn. ir pradini apmokymą atliko Fort Ord stovykloje, Californijoje.

Pvt. Juozas Janickas šiuo metu yra parvykęs pas savo namiškius į Cicero. Jis užbaigė 8 savaičių pradinį apmokymą Fort Leonardwood, Mo. Po dviejų savaičių atostogu jis vyks į Fort Jacson, kur turės tolimesnį apmokymą.

Jūrininkas leitenantas **FRANCIS PETRAUSKAS,** būdamas ats. karininkas, birželio mėnesį atliko dviejų savaičių apmokymą US Naval Training Centre, Great Lakes vietovėje.

Modestas Jakaitis, tarnaująs JAV oro pajėgose, yra grįžęs pas tėvus į Chicagą atostogų. Paskutinius metus jis praleido tolimoje šiaurėje, Grenlandijos saloje. Už dviejų mėnesių baigs savo 4 metų tarnybą ir tada yra numatęs pradėti studijas. Jakaitis yra geras stalo tenisininkas, kelis kartus laimėjęs savos bazės meisterio vardą.

Philadelphijoje gyvenąs, lietuvis rašytojas **Kostas Ostrauskas** stojo atlikti dviejų metų karinę prievolę. Šiomis dienomis jis užbaigė vietos universitete studijas.

K. Ostrausko scenos veikalas "Kanarėlė" Kultūros Fondo konkurso sprendėjų buvo pripažintas ypatingai išskirtinu, o pastaruoju metu jaunas dramaturgas buvo jau pradėjęs rašyti naują dramą.

Gavo leitenanto laipsnį. R. D. IVAŠKA Bostono koleg. baigė rezervo karininkų kursą, įgydamas antrojo artilerijos leitenanto laipsnį.

Generolas Teodoras Daukantas, buvęs krašto apsaugos ministeris, jūrininkystės inspektorius ir Lietuvos atstovas Argentinoje, rašo savo atsiminimus. Tam darbui skirdamas visą nuliekamą laiką, tikisi šiais metais baigti. Šių metų rugsėjo 8 d. jam sueina 70 metų amžiaus.

Gen. Adamkavičius po sunkios operacijos gydosi ligoninėje. Jo sveikata rimtame pavojuje. Pastaruoju metu jis buvo apsigyvenęs pas Jurkėnus, Worcesteryje.

Mindaugas Tomkus bolševikmetytyje žuvusio majoro Tomkaus sūnus, grįžo iš Korėjos seržanto laipsniu. Už pasižymėjimą Korėjos kare jis yra apdovanotas garbės ženklais.

Juozas Ignatavičius su 45 pėst. divizija grįžo į Ameriką iš Korėjos Jis praleido Korėjoj porą metų, tarnaudamas karo lauko ligoninėje.

Tenoras **Vytautas Gruzdys,** savo laiku nemažai dainavęs Chicagoj, jau antri metai važinėja po Ameriką, sukontraktuotas New Yorko teatrinių agentūrų. Šiomis dienomis V. Gruzdys buvo kelioms dienoms sustojes Chicagoje, kur vykdomos naujam maršrutui repeticijos.

Jis yra atitarnavęs Dėdės Samo kariuomenėje ir žada ateityje verstis dainavimu.

Povilas Gabaliauskas, adv. Gabaliausko sūnus, šiuo metu gydosi ligoninėje. Jis yra JAV karinėje tarnyboje.

Algimantas Kazakevičius, tarnaująs McChord aviacijos bazėje Washingtono valstybėje, neseniai buvo pakeltas į seržanto laipsnį. Jis yra radaro specialistas, kurį laiką tarnavęs Aliaskoje. Be to jis yra ir gabus akordeonistas, dalyvaująs kareivių programose Seattle, Wash., televizijoje.

KARYS

THE WARIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription $5.00 per year. Single copy 50 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

*

Redaktorius Zigmas Raulinaitis,
Administratorius Leonas Bileris

*

REDAKCINĖ KOMISIJA:
Stasys Butkus,
Kazys Kepalas,
Juozas Valakas.

*

REDAKCINĖ KOLEGIJA:
plk. ltn. K. Ališauskas
dr. K. Jurgėla,
plk. inž. dr. Vėbra.

Leidžia Kario leidykla

*

Prenumerata JAV ir užsienyje: metams — $5.00, pusm. — $3.00, atsk. nr. — 50c. Skelbimai pagal susitarimą.

Adresas: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Pvt. Kęstutis Krinickas, tarnavęs 209 lauko artilerijos batalijone, 44 div. Fort Lewis., liepos mėn. 17 d. išvyko Korėjon. Krinickas yra pasižymėjęs sporte ir Fort Lewis stalo teniso stovyklos turnyre turėjo išsikovojęs II vietą.

PATEKO Į NELAISVĘ

Dien-Bien-Phu kritus nelaisvėn patekusių legionierių tarpe yra trys lietuviai: korpor. Edvardas Vidikauskas ir eil. St. Petkevičius ir Jonas Garolis. Spėjama, kad ir žuvusių tarpe yra lietuvių.

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. † A. Vladas Martišauskas

Š. m. birželio 21 d. Venecueloje staiga krūtinės angina mirė Vladas Martišauskas.

Velionis buvo gimęs 1924 m. birželio 17 d. Jo tėvas Antanas buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris ir Vyčio kryžiaus kavalierius. Dar jaunas jis mirė ir sūnus Vladukas liko našlaitis. Nuo mažens Vladukas augo pas svetimus ir tarnavo pas ūkininkus.

Nors velionis Vladas buvo baigęs tik pradžios mokyklą, bet daugeliu atvejų pralenkė ir inteligentus. Kai būdavo renkamos aukos Tėvynės reikalams, jis visuomet aukodavo daugiau už kitus. Gyvendamas Venecueloje yra nusipirkęs 62 lietuviškas knygas ir išsirašydavo šiuos laikraščius: "Karį", "Dienas", "Draugą", "Laiką" ir buvo lietuviškos knygos klubo narys.

Vokiečių okupacijos metu Lietuvoje tarnavo gen. Plechavičiaus vadovaujamoje Vietinėje Rinktinėje ir kovojo prieš Lietuvos priešus Vilniaus apylinkėse. Vokiečių naciams rinktinę likvidavus, velionis buvo išvežtas į Vokietiją ir įjungtas į vokiečių dalinius.

1947 m. su pirmuoju transportu iš Austrijos emigravo į Venecuelą ir čia visą laiką dirbo alaus fabrike. Nors buvo viengungis, bet labai tvarkingas vyras.

Velionis palaidotas Caracaso centro kapinėse. Į amžinojo poilsio vietą jį palydėjo daug vietos lietuvių ir kitataučių darbovietės bendradarbių. **K. Balčiūnas**

LTN. JUOZAS ŽEMAITIS. Birželio 27 d. Box Spring kalnuose, Kalifornijoje, lėktuvo avarijoje tarp žuvusių keturiolikos asmenų yra ir worcesterietis, ilgamečio šv. Kazimiero parapijos vargoninko Juozo Žemaičio sūnus Juozas. Jis buvo Worcesteryje gerai žinomas, pasižymėjęs Commerce High School futbolistas, 1951 m. baigė Šv. Kryžiaus kolegiją, sekančiais metais įstojo į aviaciją ir praeitais metais buvo pakeltas į leitenanto laipsnį.

JONAS NAVICKAS. Geg. 28 d. staigia mirtimi mirė Jonas Navickas. Gimęs Varniuose 1905 metais. Atsitarnavęs Lietuvos kariuomenėje — 8 pėstininkų pulke — atvyko Argentinon 1928 metais pas Joną Šimkų, pas kurį visą laiką gyveno Bendradarbiavo A. L. Balse. Pasirašinėdavo slapyvardžiu "Juan Grande".

Civil. pilotas **TEOFILIUS KUKLYS,** 31 metų, kilęs iš Panevėžio, pernai su lietuviška vėliava perskridęs per Dariaus-Girėno šventę virš didvyrių paminklo, žuvo Čikagoje lėktuvo katastrofoje, kai dėl motoro netvarkos bandė nusileisti. Buvo perskelta galva ir, sprogus benzino tankui, smarkiai apdegė kūnas. Mirė po 8 valandų Mac Neal Memorial ligoninėje.

Įvykį matę teigia, kad T. Kuklys, vežęs du keleivius: Oną Baukienę ir Praną Paulavičių, vos pakilęs 40 pėdų, bandė nutūpti, bet užtiko namų ir medžių kliūtis ir dėl to lėktuvas smarkiai nukentėjo. Skridęs P. Paulavičius išliko sveikas, o Baukienė nukentėjo.

KPT. A. SIDARAVIČIUS. Liepos 29 d. staiga mirė Toronte nuo širdies smūgio buvęs Lietuvos kariuomenės kapitonas A. Sidaravičius.

Gimęs Rygoje 1909 m. kovo 9 d., 1931 m. baigęs gimnaziją Kaune, kurį laiką buvo vidaus reikalų min. tarnyboje. Vėliau įstojo į Karo Mokyklą, kurią baigęs tarnavo 9 pėst. pulke.

Neturėdamas galimybės kitur emigruoti, buvo priverstas kurtis Kolumbijoje. Šį pavasarį atvyko Kanadon. Liepos 31 d. palaidotas Vilties Kalno kapinėse.

Jo brolis šiuo metu tarnauja Kanados kariuomenėje Korėjoje.

Bal. Brazdžionis

REDAKCIJOS ŽODIS

Vasaros karščiai nestabdo darbo KARIO Redakcijoj. Beveik visi lietuviški žurnalai išnaudoja vasaros laiką dviejų mėnesių pertraukai. Tačiau KARIO leidėjų ir bendradarbių nuomone, darbui, kuris KARIUI skirtas, nėra pertraukos nei žiemą nei vasarą. Lietuvos Partizanui atostogų niekas taip pat neduoda. Pagaliau mūsų skaitytojai moka prenumeratą, aukoja, bendradarbiai rašo ir iliustruoja nesustodami, todėl ir KARYS yra pasiryžęs duoti kuo daugiau ir geresnės medžiagos, kad tik nekristų lietuvio karinė dvasia.

Skaitytojų skaičius nuolat auga ir, tikimės, iki metų galo turėsime nemažiau skaitytojų kaip buvusiais metais. Šiuo metu prenumeratą yra sumokėję 502 skaitytojai, taigi šio mėnesio prieauglis yra 80 prenumeratorių.

MŪSŲ BIČIULIAI

ĮMOKĖJO ĮNAŠUS:

21. Saladžius Pranas Rochester, NY
22. Liaudanskas Kostas Newark, NJ
23. Liorentas J. Chicago, ILL.
24. Raulinaitis Zigmas B'lyn, NY
25. Bileris Leonas B'klyn, NY

AUKOJO "KARIUI":

1.	Andrikonis Juozas	$1.00
2.	Barvydas Stasys	1.00
3.	Biržiška Vaclovas	5.00
4.	Bobelis Kazys, MD	5.00
5.	Grigaliūnas Stasys	1.00
6.	Liormanas Raimondas	2.00
7.	Ličkus Petras	1.00
8.	Markonis Vladas	1.00
9.	Pečiulis Jonas	1.00
10.	Telksnys Jonas	2.00
11.	Tyla Povilas	1.00
12.	Traun Valentina	5.00
13.	Volteris Vincas	2.00
14.	Židžiūnas Vladas	1.00
15.	Ginkus Juozas	5.00
16.	Yagella Teodoras	2.00

"KARYS" GRĮŽO

(neradęs adresato):

1. Asevičius I. Cleveland, Ohio.
2. Briedulis Pr. Chicago, Ill.
3. Geldauskas S. Detroit, Mich.
4. Karalis K. Cleveland, Ohio.
5. Mažiulis A. Philadelphia, Pa.
6. Nakas V. Rochester, NY
7. Šereiva J. New York, NY

KARIAI IR JAUNIMAS

Veda **ROMAS KEZYS**

SKAUTIŠKASIS KELIAS

Paskutiniu laiku mūsų perijodinėj spaudoj pasirodė serijos straipsnių, liečiančių skautybę ir jos santykius su religija bei politika. Šios polemikos pasėkoje tenka daryti kelias išvadas.

Pirma, džiugu, kad lietuviška visuomenė supranta skautybės reikšmę jaunimo auklėjimo ir lietuvybės išlaikymo darbe; kad ji domisi šia organizacija ir kad rašantieji straipsnius kiekvienas pagal savo išmanymą stengiasi skautybei padėti ir ją vesti pačiu arčiausiu keliu į skautybės siekių įgyvendinimą.

Antra, neturi jokio pagrindo būkštauti tie, kurie galvoja, kad skautiškasis jaunimas bus pajungtas kokios nors politinės partijos įtakon. Mūsų nuomone skautų vadovybė yra pakankamai budri ir sąmoninga savo darbe, ir kiekvienas, kad ir mažas žingsnis bet kokios partijos pusėn susilauktų oficialios LSS Vadijos nuomonės tuo klausimu, ir tuomi visi neaiškumai būtų pašalinti.

Trečia, skautų or-ja nėra religine or-ja ir neproporcingas reikalavimas iš skautų domėtis religiniais klausimais neatitiktų skautybės ideologijos. Vienok, neteko iki šiol girdėti, kad kur nors skautų kapelionai tokį spaudimą būtų išvystę. O jei šis "spaudimas" ir pasireiškė, tai jis tik atvedė lietuvišką skautiją į tikrosios skautybės kelią, nes ankstesniais laikais pirmoji skautų šūkio dalis — pareigos Dievui — perdaug dažnai buvo ignoruojama, kas jokiu būdu neatitiko tikrojo skautybės kelio. Juk ir skautybės tėvas B. Powell savo kilnų gyvenimą paskutinę valandą apvainikavo, prašydamas skautus visuomet likti ištikimiems skautų įžodžiui. Ir šio atsiekti jo paskutiniai žodžiai buvo: "Tepadeda jums Dievas". Netenka tad abejoti, kad ir BP skautų gyvenime dievybei pridavė daug reikšmės. Nuo šio kelio tikrieji skautai neturėtų nukrypti. **R.**

SKAUTAI AUSTRALIJOJE

Melbourne su naujųjų ateivių banga vėl atgijo ir skautiškoji idėja. Pradžia buvo sunki. Australų nuotaikos nebuvo paskatinančios veikti.

1950 m. pradžioje kartu su vargo mokyklomis atgijo ir lietuviškoji skautų veikla. Susiorganizavo mišri skautų-čių dr-vė, o skautai vyčiai susibūrė į savo būrelį. 1951 m. senieji skautai susibūrė "Liepsnojančios Lelijos" židinin. Nuo to laiko skautai vis dažniau pasirodydavo lietuviškai visuomenei su vaizdeliais, dainomis ir deklamacijomis. Jų gretos tiek paaugo, kad sudarytos dvi draugovės 1952 m. jau iškylauta. Vėliau atsirado dar du vienetai — vyresniųjų skaučių skiltis ir jūrų skautų valtis. Narių skaičius paaugo iki 70. Su pasisekimu praėjo skautų pažangumo varžybos, skautiška parodėlė ir palapinės rinkliava, suorganizuota tautinių šokių grupė.

Tuoj po 1953 m. Naujų Metų išvykta stovyklauti prie Greensboraugh. Tai pirmoji lietuvių skautų stovykla Australijoje. Sulaukta visuomenės talkos ir paramos. Skautų gretos vis augo. Dalyvauta visuomenės šventėse. Rugsėjo 8 d. iškilmėse iš Bendruomenės vadovybės gauta tautinė vėliava su paskatinimu ją parvežti Tėvynėn.

Jubiliejiniai metai atžymėti stovykla, kurioje stovyklavo 90 skautų-čių. Joje smarkiai pasistumėta skautiškoje patyrimo programoje. Turėta daug svečių — savųjų ir australų. Skautai dėkingi lietuviškai visuomenei už dėmesį ir paramą.

Melbourno tuntininkas yra paskt. J. Makulis. Jis yra ir Australijos rajono Lietuvių Skautų Brolijos vadeiva.

JAUNIMO STOVYKLOS

Karščių banga ir viliojantis gamtos grožis stumte išstumia jaunimą į miškus, į pajūrius iš tvankių ir dulkėtų miestų. Šiais metais stovyklų ypatingai gausu.

Birželio vidurį New Yorko "Šviesos" sambūris surengė savo tradicinę savaitgalio stovyklą, kuri sutraukė apie 80 rytinių valstybių jaunimo. Čia buvo pagerbti įgiję mokslinius laipsnius, paminėtas baisusis birželis.

Liepos 17 d. New Yorko Nepriklausomų Studentų Sąjūdžio skyrius suorganizavo išvyką, kur suplaukė per 150 akademinio jaunimo.

Rugpiūčio 28 ir rugsėjo 6 d. d. Atlanto pakraščio skautai rengia bendrą stovyklą netoli Bostono. Stovyklautojų visam laikui užsiregistravo daugiau kaip 200. Čia bus einamos skautiško patyrimo programos, bus leidžiamas rotatoriumi "dienraštis," baigiantis stovyklai bus sporto varžybos ir kt.

Visos Amerikos studentų ateitininkų vasaros stovykla įvyks Watervliet, Mich., rugp. 27 ligi rugs. 3 d. Šalia ideologinio pasiruošimo bus svarstomos ir nutautėjimo problemos. Kanados at-kų stovykla įvyko prie Erie ežero, netoli Dunville miestelio.

Ketvirtoji Akademinio Skautų Sąjūdžio stovykla įvyko Kanadoje, prie Erie ežero kranto liepos 2—5 d. d. Tuo atžymėtas trisdešimtmetis. 100 stovyklautojų tarpe buvo — prof. Kolupaila (st. viršt.), prof. Kairys, Dr. M. Budrienė (ASS Pirm.) Eilėje posėdžių buvo svarstyti organizaciniai ASS reikalai. Suruoštas studento teismas. Buvo išteisintas su perspėjimu, kad daugiau dirbtų su skautais. Be šios ASS stovyklos bus dar dvi mažesnės — viena Vokietijoje prie Bonnos, antroji — Australijoje prie Adelaidės.

Skautų vienetai visose kolonijose stovyklavo. Pažymėtina Čikagos skautų stovykla, kuri dviem savaitėms priglaudė per 200 jaunimo.

Jaunimo stovyklos yra bene tikroji priemonė tautinei gyvybei išlaikyti. Todėl jos ir mūsų vyresniosios kartos turėtų būti nuoširdžiai remiamos. Bet daugelyje vietovių neduodama stovykloms daugiau reikšmės kaip kad eiliniam vakarėliui.

Pasktn. V. Bričkus baigė Toronto meno Akademiją. Jis buvo atžymėtas Ontario provincijos gubernatoriaus medaliu.

KUPRINĖS PABIROS

KOREKTŪROS KLAIDOS — BAISIAUSI LIAUDIES PRIEŠAI

Korektūros klaidų visad ir visur pasitaiko. Neretai net bjaurios būna, jog ir spaudoje paminėti nepatogu. O daugiausia "baisių" korektūros klaidų pasitaikydavo 1940—1941 m. Lietuvoje, pirmosios bolševikų okupacijos metu.

Kompartija visus laikraščius kuo atidžiausiai perskaitydavo ir už pastebėtas žymesnes korektūros klaidas telefonu vanodavo redaktoriams kailį. Pagaliau griežtai redaktoriams įsakė saugotis korektūros klaidų. Tačiau nieko nepadėjo, ir bjauriosios korektūros lįsdavo kaip kipšiukai iš maišo.

Kitos spaudos neminėsiu, tik "Karių Tiesos" keletą klaidų, už kurias vyriausiasis redaktorius gavo gerokai velnių iš kompartijos centro.

Dar okupacijos pradžioje įdėjo reportažą, kaip lietuvių liaudis sutinka į Lietuvą įžygiavusį raudonarmietį.

Rankraštyje buvo parašyta:

— Sveikas, tu mūsų išvaduotojau!

Raidžių rinkėjas surinko:

— Sveikas, tu mūsų išnaudotojau!

Korektorius neatkreipė dėmesio, ir laikraštis buvo išspausdintas su šia klaida. Kompartija tai perskaičiusi pasiuto, ir redakcijoje tą vakarą siautė baisi audra.

Antra. Vedamajame straipsnyje vienas kažkoks rašeiva puolė Nepriklausomąjį Lietuvos gyvenimą, girdi:

— Smetonos laikais Lietuvoje dvarininkai girtuokliavo!

Raidžių rinkėjas surinko:

— Smetonos laikais Lietuvoje darbininkai girtuokliavo.

Taip laikraštis ir išėjo.

Trečia. Vienas kareiviukas, sėdėjęs karo kalėjime šeštame forte, įtūžęs prieš karininkus parašė:

— Dabar reakcionieriai karininkai nebedaužys mūs kumščiais...

Raidžių rinkėjo surinktas šis sakinys išėjo į pasaulį tokiu pakaitalu:

— Dabar reakcionieriai karininkai nebedaužys mūs kumpiais...

Tai buvo pranašingas sakinys. Tuojau kariuomenėje buvo panaikintas geras lietuviškas maisto davinys ir įvestas silpnas rusiškas su kieta ir sūria žuvimi vobla. Dabar patys kareiviai turėjo gerokai daužyti voblą, kad ji suminkštėtų.

Buvo ir daugiau "gražių" korektūros klaidų, kurios gerokai ardė komunistų nervus, tačiau daugumą jų primiršau ir tiksliai nebeatpasakočiau. **S. Š-is**

PROFESORIUS JIEŠKO ŠIMTAMEČIŲ

Vienas profesorius, norėdamas įrodyti savo teorijos teisingumą, kad tik blaivininkai, nerūką ir mažai mėsos valgą gali ilgo amžiaus sulaukti, išvažiavo į kaimus šimtamečių senukų jieškoti. Viename kaime surado 98 metų amžiaus senuką ir paklausė jį dėl kurių priežasčių jis sulaukė tokio gražaus amželio.

— Mat, pone profesoriau, — aiškina senukas, — savo amželyje negėriau alkoholinių gėralų, nerūkiau ir labai mažai mėsos tevalgiau.

Nudžiugo profesorius, kad jo teorija gauna patikimų liudytojų. Norėdamas daugiau jų turėti, paklausia senuką, gal jis daugiau žino šimtamečių senių.

— O kaipgi, pone profesoriau! Mūsų kaime gyvena mano brolis, jau turįs 120 metų, bet su juo šiandien nesusikalbėsi. Jau trečia diena guli girtas ir su namiškiais barasi dėl savo pamestosios molinės pypkės.

Nė žodžio nebetaręs, profesorius tuoj grįžo į miestą. **A. S.**

BERIJA PRAGARE

Sušaudytas Berija, ilgai nesvarstęs, patraukė pragaro link. Nesitikėjo, kad šv. Petras jam dangų pravertų. Priėjęs prie pragaro durų pasibeldė. Velnias durininkas pravėrė duris:

— Kas būsite? — paklausė.

— Berija!

Sučypė velniūkštis ir dingo nuo durų. Po keletos minučių prisistatė velnias politrukas su raudona žvaigžde tarp ragų ir su kūju ir pjautuvu prie uodegos.

— Kaip tik laiku atėjai, draugas Berija, — suurzgė pragaro politrukas. — Stalinas seniai jūsų laukia. Pragare reikia įrengti koncentracijos stovyklų, nes kitaip visi velniai iš pragaro išbėgios. Jau beveik pusę jų išlakstė į balas.

— O ką veikia Liucipierius? — paklausė Berija.

— Jau seniai jį likvidavo Stalinas, kai tik į pragarą atėjo. Mat, jis buvo trockininkas, o paskutiniu metu titininku pasidarė.

LAUKIA MEILĖS PRISIPAŽINIMO

— Pasakyk, Maryte, kodėl tu esi tokia išbalusi? — klausia grandinis Spurgutis.

— Tai kad nieko iš tavęs negirdžiu, dėl ko turėčiau paraustį — atsako Marytė.

JOJIMO PAMOKA

— Turbūt, niekada nesi arklio matęs, eilini Sergauti, kad taip bijodamas joji? — klausia leitenentas Valtys.

—Esu daug kartų nukritęs, tamsta leitenante, — atsako eilinis Sergautis.

PAMOKOS METU

Aviacijos viršila klausia jauną kareivį Birbilaitį:

— Ką ore iš lėktuvo iššokdamas lakūnas pirmiausia turi padaryti?

— Persižegnoti? — atsako jaunas kareivis Birbilaitis.

MANEVRŲ METU

— Ei, klausyk, šiuo tiltu negalima joti. Jis yra priešo susprogdintas, — šaukia tarpininkas per tiltą jojančiam žvalgui.

— Matai, tamsta, aš įsivaizduoju. kad ne joju, bet plaukiu, — ramiai atsako žvalgas.

JUOKAS, KURIS AMERIKAI NETINKA

Vienas linksmas pulkininkas mėgdavo išdaigas. Kartą išlipęs iš mašinos klausia šoferį:

— Pasakyk, kodėl perkūnas netrenkia į automobilį?

— Bijo, tamsta pulkininke.

— Kodėl bijo?

— Todėl, kad tik aukšti viršininkai automobiliuose tevažinėja, — atsako šoferis.

POLITRUKAS SU GORSETU

1940 m., rusams Lietuvą okupavus, politrukas vyr. leitenantas V... apsigyveno Kaune pas vienus lietuvius. Žmogus buvo malonus ir šnekus, nepanašus į kitus politrukus.

Karta linksmas parbėga namo ir įbėga pas šeimininkę pasigirti:

— Drauge, ei drauge, girdi, ir mūsų raudonosios arm. karininkams Lietuvoje mūsiškė karinė vadovybė leido nešioti gorsetus, kaip ir jūsų karininkams.

— Pas mus tik moterys nešioja gorsetus, bet ne vyrai. Taigi ir mūsų karininkai jų nenešioja, —linksmam politrukui paaiškino lietuvė, sunkiai laikydamosi nuo juoko

— O kaip be gorsetų jie taip daili ai atrodo? — nustemba politrukas. **Šs**

Kaina
25c

MARGIEJI LAIŠKELIAI

Liepos mėn. "Kario" Nr. 6 p. Juozas Valtys skundžiasi savo trumpu straipsniu "Tyiėdami priešo nepabaidysim."

Ir vėl čia amžinas ratas sukasi už mūsų teises į sostinę Vilnių. Šiandien mes perdaug užsiėmę vidine kova, pamiršdami, kad ateityje atsikuriančiai laisvai Lietuvai kaimynas lenkas jau iš anksto galanda peilį, kuriuo, atėjus momentui, galėtų smogti į mūsų tautos širdį—sostinę Vilnių.

Keistoka, kodėl **mes kariai tylime.** Tiesa, š. m. gegužės mėn. Čikagoje įvykusiame pirmame buv. karių sąjungos "Ramovės" atstovų suvažiavime buvo priimtas stambus ir griežtas protestas, atremiantis lenkų kėslus į mūsų sostinę Vilnių. Nuo suvažiavimo dienos prabėgo daug laiko, bet apie protesto paskelbimą viešai "Karyje" negirdėti. Mano manymu šis protestas turėjo nuskambėti per visą laisvojo pasaulio lietuviškąją spaudą ir tuo parodyti priešui, kad laikui atėjus mes kariai, visi kaip vienas, griebsimės visų priemonių, o jeigu reikės — ir ginklo, apginti mūsų šventąją teisę į sostinę Vilnių.

Kaip vienas suvažiavimo dalyvių, tikėjausi, kad užbrėžti tikslai ir siekiai bus vykdomi iš L. S. "Ramovės" centro valdybos. Pats suvažiavimas praėjo tylomis — mūsų spaudos nepaminėtas, lyg tai būtų nereikšmingas įvykis. Kaikurie laikraščiai parašė vos poros žodžių korespondencinę žinutę, ir viskas.

"Kario" Nr. 6 jau ištisai išspausdino plk. A. Reklaičio referatą. Na, o kur visuotinio atstovų suvažiavimo priimti sveikinimai, rezoliucijos, protestai...

Jeigu mes ką darome mūsų krašto laisvinimui, tai darykime viešai be baimės, ir eikime drąsiai galvas pakėlę. **Karolis Morkūnas**

Redakcijos žodis: "Karys" nėra gavęs suvažiavimo priimtų sveikinimų, rezoliucijų, nei laiške minimo protesto.

Gerb. KARIO Redakcija!

Visus mus saistančių etikos ir objektyvumo dėsnių vardan, prašau neatsisakyti paskelbti artimiausiame Kario nr. šį tekstą:

Pareiškimas

Kaip buvęs suvažiavimo dalyvis, "Kario" redakcijos paprašytas, parašiau straipsnį "Ramovėnų suvažiavimas".

Šiuo pavadinimu "Kario" Nr. 5 tilpęs straipsnis yra taip gramozdiškai sutrumpintas ir "pataisytas", be mano žinios, kad jis nepilnai ir iškreiptai atvaizduoja suvažiavimo eigą ir jame pasireiškusias nuotaikas. Esu nuomonės, kad tikra pavarde pasirašyti straipsniai tegali būti trumpinami ar taisomi tik su autoriaus sutikimu.

Ryšium su tuo savo parašą po minėtuoju straipsniu, atšaukiu.

Kpt. Vaclovas Alksninis

Redakcijos žodis:

Trumpinti ir taisyti straipsnius yra redakcijos teisė. P. Alksninio straipsnis, redakcijos užprašytas, buvo gautas paskutiniu momentu, kai KARYS buvo jau surinktas ir sulaužytas. Tai autoriui buvo žinoma. Teko vertinga straipsnį trumpinti, kad būtų galima sutalpinti į laužant jam paliktą vietą.

Autoriai turi visas teises savo straipsnius tikrinti po redakcijos pataisymų, jei apie tai laiku įspėja redakciją ir laiku atsiunčia straipsnį, bet ne paskutiniu momentu, kada ir spaustuvė nebenori laukti.

Danijoje gyvenančių lietuvių vardu maloniai prašau priimti padėką ir džiaugsmą, kad "Karys" mūsų nepamiršta ir mus aplanko. Džiugu skaityti šis žurnalas, kuris atsispindi lietuviška siela ir susipratimu, skatina mus neatsilikti lietuviškame darbe, nepamiršti savųjų, primena, kad mūsų broliai aukojo savo gyvybes už tautos laisvę.

Č. Šliašinskas
Danijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas.

Siunčiu $5.00 ir maloniai prašau pratęsti "Kario" prenumeratą.

"Kario" nuolatiniu skaitytoju (o Lietuvoje ir platintoju, ir bendradarbiu) esu jau nuo 1927 metų. Tad ir dabar mano nuoširdžiausias noras būti su "Kariu" tokiais pat bičiuliais ir ateityje.

"Karys" savo patrijotiniu turiniu ir savo puošnumu, drauge prisimenant ir nuotaikingiausias "Kuprinės pabiras," visada buvo ir tebėra mano mėgiamiausias žurnalas.

Rūpestingai turėjau įrištus visus anų metų "Kario" komplektus, kuriais tada taip mėgdavau didžiuotis. Jie likę Tėvynėje, irgi laukia išvaduojami iš mūsų bendro priešo priespaudos. **B. Girčys**

Dabar esą JAV karo tarnyboje yra: **A. Jankauskas** aviacijoj Japonijoje, karys **A. Janiūnas** Vokietijoj, majoras **A. Mažutaitis** tarnauja aviacijoj Kalifornijoj. Jis turi padaręs sutartį 16 metų. Jūreiviai **F. Dargis** ir **J. Brazdžiunas** tarnauja Ramiojo vandenyno bazėse.

Stos į Amerikos laivyną, Pranas X Kneižys, šį pavasarį baigęs Bostono kolegiją, ruošiasi stoti į Amerikos laivyną.

Mykolas Kasinskas Ansonia, Conn., čia gimęs baigė gimnaziją ir išvyksta į kariuomenę.

Kazimieras Grigaliūnas išvyko į JAV kariuomenę (jūrų pėstininkus).

LIETUVIŲ RADIJO D-JOS PROGRAMOS
J. P. GINKUS, Direktorius
Trečiadieniais 10:00 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).
495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-7142
J. P. GINKUS, Direktorius — J. VALAKAS, Pranešimų Dir.

Winter Garden Tavern, Inc.
Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams
SAVININKAS
VYTAUTAS BELECKAS
1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)
Tel.: EV 2-9586
VISI KVIEČIAMI ATSILANKYTI

11220

STONY BROOK LODGE

Kambariai atostogoms

Gražus Restoranas

Kokteilių Menė

Quaker Path, **Stony Brook,**
LONG ISLAND, N. Y.
Tel.: Stony Brook 7-0586

Vedėja MRS. LAPĖ

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

HARMONY MOTORS

Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.)
Kiekvienam mūsų automobilių pirkėjų duodamas mašinos leidimas nemokamai

Išmokome nemokančius važiuoti

Parduodame išmokėjimui prieinamesnėmis sąlygomis

HARMONY MOTORS

T. Šlutas, J. Talandis ir S. Zubkus

5805-07 So. Western Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: REpublic 7-6480

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOwnhall 3-9472

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

VIENYBĖ

Amerikos lietuvių savaitraštis
Eina nuo 1886 m.
Redaktorius leidėjas
JUOZAS TYSLIAVA
Prenumerata metams $5.00
412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

ANTANO VAITKAUS
ir
ANTANO NUOBARO

MĖSOS ir MAISTO
KRAUTUVĖ

449 Grand Street, Brooklyn 11,N. Y.

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

KAINA 50c.